TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ALICE ŠMÍDOVÁ

JAN SCHÝBAL
FOTOGRAF

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko–přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Opava, 2012

JAN SCHÝBAL - FOTOGRAF

JAN SCHÝBAL - PHOTOGRAPHER

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ALICE ŠMÍDOVÁ

OBOR: Tvůrčí fotografie

VEDOUCÍ TEORETICKÉ PRÁCE: Mgr. Václav Podestát

OPONENT TEORETICKÉ PRÁCE: Miroslav Myška

Slezská univerzita v Opavě

Filozoficko–přírodovědecká fakulta v Opavě

Institut tvůrčí fotografie

Opava 2012

INSTITUT
TVŮRČÍ FOTOGRAFIE

ABSTRAKT

Zadání mé bakalářské práce je zpracovat profesní i soukromý život plzeňského fotografa Jana Schýbala, který se zabývá dokumentární fotografií od 80. let. Věnoval se také výstavní činnosti v galerijním prostoru divadla Kruh v Plzni. Nezanedbatelné je jeho pedagogické působení na Střední soukromé umělecko – průmyslové škole Zámeček v Plzni - Račicích. Zařazuji Jana Schýbala do kontextu politické situace 80. let minulého století a porovnávám jeho tvorbu s fotografy zabývajícími se rovněž dokumentární fotografií.

Klíčová slova: dokumentární fotografie, humanistická fotografie, výtvarná kompozice, absurdita

ABSTRACT

Entering my work is to prepare professional and private life in Pilsen photographer Jan Schýbal dealing with documentary photographs from 8o. years. At the time of the totalitarian regime he became interested in show business. Is its negligible impact on teaching private art Middle - School of the castle in Pilsen – Racice. Classified Jan Schýbal political situation in the context of 80th of the last century and photographers dealing with documentary photographs as well.

Keywords: documentary photography, humanistic photography, fine composition, absurdity

Slezská univerzita v Opavě
Faculty of Philosophy and Science in Opava
Akademický rok: 2011/2012

Studijní program: Film, Television and Photographic Art and New Media
Forma: Combined
Obor/komb.: Tvůrčí fotografie (TF)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
ŠMÍDOVÁ Alice	Komenského 61/1, Františkovy Lázně	F082230

TÉMA ČESKY:

Jan Schýbal - fotograf

NÁZEV ANGLICKY:

Jan Schýbal - photograph

VEDOUCÍ PRÁCE:

Mgr. Václav PODESTÁT - ITF

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Popis fotografa Jana Schýbala, jeho tvorba a postavení v současné dokumentární fotografii, působení galeristy ve výstavním prostoru divadla Kruh v roce 1989 - 1990, pedagogické vedení na Střední soukromé uměleckoprůmyslové škole Zámeček v Plzni Radčicích a další činnosti. Srovnání s některými autory zabývajícími se také dokumentární fotografií.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Birgus Vladimír, Mlčoch Jan - Česká fotografie 20. století - průvodce, UPM,Kant 2003, ISBN (UPM): 80-7101-041-3, ISBN (KANT): 80-86217-89-2
Birgus Vladimír, Mlčoch Jan - Česká fotografie 20. století, Kant, 2009
Birgus Vladimír, Pospěch Tomáš - Tenkrát na Východě, KANT 2009, ISBN:978-80-7437-005-2
Boháč Jaroslav, Salamanczuk Roman - Zmizelé Chebsko po roce 1945. 2. vyd. Cheb, Krajské muzeum Karlovarského kraje, p. o., 2008
Galerie 4 Cheb - katalog Dílna´08 Ašsko po dvaceti letech, 2009
Galerie 4 Cheb - katalog Dílna´88 Ašsko, 1989, povoleno KNV 0340007289
Galerie 4 Cheb - katalog Dílna´98 Aššsko po deseti letech, 1999
Mrázková Daniela - Příběh fotografie, Mladá fronta, 1985

Podpis studenta: ..... **Datum:** .....

Podpis vedoucího práce: ..... **Datum:** .....

Podpis vedoucího katedry: ..... **Datum:** .....

(c) IS/STAG , Portál - Podklad kvalifikační práce , F082230 , 17.08.2012 13:21

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem pouze citovanou literaturu a prameny uvedené v seznamu použité literatury.

Souhlasím, aby tato práce byla zařazena do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách ITF.

PODĚKOVÁNÍ

Mnohokrát děkuji za podporu a vedení mé bakalářské práce, podnětné a cenné připomínky Mgr. Václavu Podestátovi.

Velké poděkování patří Janu Schýbalovi za jeho trpělivost, obětavost, věnovaný čas a poskytnutý materiál, bez kterého by tato práce nemohla vzniknout a ostatním přátelům, kteří mi ochotně pomáhali.
Ve Františkových Lázních 01. 08. 2012

OBSAH

Obsah	6
Předmluva	7
Životopis	8
Schýbal fotograf	11
Druhý dech	18
Dobové pozadí 80. let 20. století	39
Galerie v plzeňském divadle Kruh	41
Schýbal fotograf aktu	55
Schýbal pedagog	59
Schýbal ve sdruženích	62
Schýbal s Božkov	63
Přátelé o Janovi	65
Závěr	69
Schýbal vystavující	70
Obrazová příloha	72
Z rodinného alba	84
Seznam použité literatury	85
Zdroje z webových stránek	86
Jmenný rejstřík	87

PŘEDMLUVA

Zvolení tématu mé bakalářské práce bylo pro mě instinktivně jasné od samého počátku. Věděla jsem, že bych ráda zpracovala téma, které mi bude blízké a bude mít pro mě hlubší význam. Přemýšlela jsem, kolik zajímavých osobností se kolem mne mihlo v době, kdy jsem úzce spolupracovala s Galerií 4 v Chebu. 90. léta byla pro mne léta objevování a setkávání, nekonečných debat a tvůrčí práce. Díky Galerii 4, která si více než dvacet let ponechává přívlastek „nejstarší fungující fotografická galerie v České republice", jsem měla možnost seznámit se během krátké doby se spoustou zajímavých lidí, prožít s nimi část svého života a nadlouho od nich čerpat inspiraci. Někteří lidé se zastavili jen na okamžik, jiní strávili delší dobu a někteří zůstali mými přáteli dodnes. Jedním z nich je právě plzeňský fotograf Jan Schýbal. Jeho život je spojený s černobílou dokumentární fotografií, s prostředím mně blízkým. Cítila jsem, že budu pokračovat v objevování, setkávání a nekonečných debatách. Dokumentární fotografie v podání Jana Schýbala je humorná a dynamická, rozvíjí představy pozorovatele a odhaluje krásy obyčejného života. Jak dalece jí chápe a přijímá dnešní mladá generace, můžeme sledovat přímo u studentů Střední soukromé uměleckoprůmyslové školy Zámeček v Plzni Račicích, kde Jan Schýbal vyučuje. Za mou osobu bych mu tímto ráda poděkovala za jeho přátelství, které mi bylo a je dopřáno.

ŽIVOTOPIS

Jan Schýbal se narodil 4. ledna 1958 v Plzni. Rodiče se poznali v armádě v Plzni Líních, kde oba v 50. letech pracovali. Tatínek jako letecký mechanik a maminka jako administativní pracovnice. V rámci jejich pracovního zařazení byli nuceni ke vstupu do Komunistické strany Československa. Nikdy tak ovšem neučinili, a proto byl tento "nevhodný profil rodičů" později příčinou některých profesních i soukromých problémů nejen rodičů, ale i Janových a mladší sestry Jitky. Ještě koncem 50. let tatínek odešel do podniku Škoda Plzeň, kde až do důchodu pracoval jako zámečník, maminka později přešla do kanceláře pro evidenci obyvatel. Své dětství prožil Jan Schýbal v poklidné plzeňské čtvrti Slovany v bytovém domku z 50. let. Toto období bylo, podle svých i slov rodičů, spokojené a bez větších konfliktů. Se sestrou se věnovali sportu – basketbalu a kopané. Společně přežili dospívání v rytmu Beatles a Karla Kryla. Talent na kresbu a cit pro detail i celek zdědil zřejmě po mamince a po tatínkovi je, dle sestry, introvertní melancholik.

Základní školu dokončil Jan v roce 1973, poté se vyučil aranžérem v Plzni. Ještě před vojnou usoudil, že holit se je ztráta času, a od této doby známe Jana s plnovousem, který je neodmyslitelnou součástí jeho osoby. Povinnou vojenskou službu vykonával v letech 1977 - 1979, kde byl zařazen jako řidič nejprve cisterny, poté autobusu. Po návratu z vojny pracoval také jako řidič nákladního vozu Tatra u Pozemních staveb, následně u Potravin zavážel zboží do obchodů a později byl zaměstnán jako aranžér u vybraných obchodů podniku Textil Plzeň. Během této doby se celkem čtyřikrát pokoušel o maturitní studium na Střední grafické škole pro pracující v Praze, ale teprve pátý pokus se zdařil a Jan byl v roce 1983 přijat na večerní studium při zaměstnání. Ve stejném roce se také oženil a s manželkou Marcelou očekával narození syna Jana, později přibyla do rodiny ještě dcera Tereza. Rodina, práce, škola, to určitě nebylo období nejlehčí, přesto Jan Schýbal složil úspěšně maturitu a v roce 1988 se hlásil na Institut výtvarné fotografie Svazu českých fotografů v Praze, současný Institut tvůrčí fotografie při Slezské univerzitě v Opavě, studium ukončil v roce 1990, tehdy ještě bez vysokoškolského titulu, neboť v té době tato škola neměla ještě statut Vysoké školy. Po maturitě měl nastoupit na místo výtvarníka v podniku Textil Plzeň, protože se tak nestalo a vedení dosadilo na slíbené místo jiného, politicky schopnějšího, pracovníka, začal Jan Schýbal hledat nové zaměstnání. Na základě inzerátu v novinách byl přijat do Závodního klubu ROH v Měšťanské besedě v Plzni na pozici výtvarníka a po dostavbě nové budovy v roce 1986, přesídlil do moderní budovy Domu kultury v Plzni. Ve své době patřila tato stavba k nejmodernějším své doby a nabízela nejen kulturní vyžití, ale také pohled na netradiční architekturu. Brzy získala přezdívku Dům hrůzy u Radbuzy a názory na její význam pro život města Plzně se velmi lišily od počátku až po její demolici v roce 2011. Zde Jan prožil téměř 5 let svého života jako výtvarník, fotograf kulturních akcí a organizátor výstav.

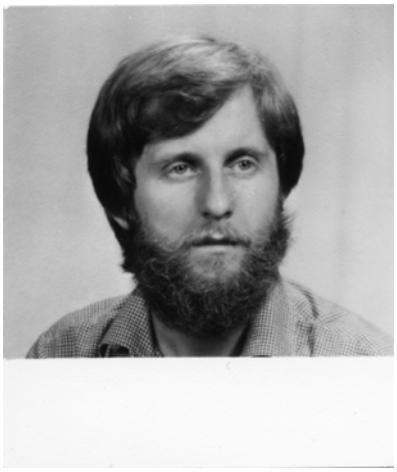

Změny po listopadu 1989 znamenaly také změny ve vedení v Domě kultury. Nejprve vynesly Jana Schýbala do vedení Občanského fóra, do vedení odborů a záhy v červnu 1990 byl propuštěn pro nadbytečnost, zatímco celý stranický výbor na svých místech setrval nadále. Porevoluční nadšení a radostná euforie vystřídala poněkud jiná realita. Podobné smíšené pocity měl i ve firmě Obuv, kde pracoval rok v oblasti reklamy. Nakonec se myšlenka založit vlastní reklamní studio jevila jako nejsmysluplnější a v roce 1991 registruje firmu JS PROPAG, která existuje dodnes. Práce v počátcích firmy nebyla jednoduchá, s minimální technikou Jan ručně vyráběl reklamní firemní štíty, fermežovou barvou tvořil písmenka,loga a tiskl sítotiskem vizitky.

Celá 90. léta prožíval pracovně vytížen ve své firmě, občas unikal do světa fotografie, do světa bez faktur a zakázek v rámci workshopů organizovaných Galerií 4 Cheb nebo fotoklubem Plzeň - sever. V roce 2002 řeší svou bytovou situaci, po delší úvaze kupuje domek se zahradou z poloviny 19. století v Božkově, kam zároveň přesídlil i firmu JS PROPAG. Od roku 2005 předává své fotografické a životní zkušenosti studentům Soukromé školy uměleckoprůmyslové Zámeček v Plzni, kde vede obor Užitá fotografie a média.

Reklamní návrh firmy JS PROPAG

SCHÝBAL FOTOGRAF

"*…….když mi bylo asi 27, říkal jsem si, že až se znova narodím, budu fotografem*." (J. Schýbal)

První snímky focené Flexaretou 4a pořídil Jan Schýbal na vojně v letech 1978 – 1980. Jednalo se možná o jednoduché momentky, které si pečlivě lepil do deníku, ovšem mít u sebe ve vojenských prostorách fotoaparát bylo v době totalitního režimu velice riskantní a odvážné. Záznamy z tohoto období spíše předznamenávaly, že dokument a zachycení okamžiku bude provázet Jana po celý další život.
V roce 1985 nastoupil do Měšťanské besedy – ZV ROH Škoda Plzeň jako výtvarník. Zde se dostává prostřednictvím své práce k fotografii a fotografování kulturních akcí, učí se rutině pracovat v temné komoře, seznamuje se s fotoaparátem Praktika a Pentacon six.
S minimálními zkušenostmi proniká do tajů černobílého světa a vzpomíná na své začátky. První focení koncertu Petra Nováka skončilo zásahem blesku do očí zpěváka a naprosto nepoužitelné fotografie. Od té doby již přídavný blesk nepoužíval.
V tomto čase si kupuje od jakéhosi námořníka svůj první fotoaparát Canon AE1 a od tohoto data můžeme sledovat kroky fotografa Jana Schýbala, kterými se ubíral. Koupě znamenala velký posun v technickém zdokonalení jeho fotografií, potvrzovala potřebu vyrážet do „terénu" s foťákem na krku a snahu zachycovat pravdivý obraz doby. V zájmu jeho objektivu byli především lidé se svými příběhy, v jejichž každodenní všednosti hledal a nacházel drobné perličky humoru a pozitiva. V roce 1985 jde na plzeňskou Portu s cílem fotit lidi. Porta byla ve své době jediný festival country a folkové hudby v komunistickém Československu, kde mohl člověk cítit nesouhlas s režimem, vnímat skryté jinotaje v písních a svobodomyslnou náladu mezi lidmi. Zde se Jan Schýbal učil pohybovat s fotoaparátem mezi lidmi, pozorovat jejich reakce, být „neviditelný" a při tom se dívat. Založil do fotoaparátu jeden film dvakrát a podařilo se naexponovat dva snímky na jedno filmové políčko, z čehož vznikly zajímavé náhodné dvojexpozice, nad kterými se lehce usmívá.

Festival Plzeňská Porta probíhal každoročně od roku 1981a kromě Jana Schýbala zde fotografovali i další plzeňští fotografové, například Václav Podestát či Milan Kužel. Někteří ostřili na hudební osobnosti na pódiu nebo sledovali svými objektivy dění v hledišti, jiní pracovali přímo pro festival, jako například Ondřej Kocourek, syn plzeňské fotografické dvojice Anny a Karla Kocourkových, který několik let vytvářel propagační materiál a podílel se na vydávání festivalového deníku „Portanoviny".
Výstava fotografií z tohoto festivalu a tedy první samostatná výstava Jana Schýbala byla v říjnu 1987 v Domě kultury ROH Plzeň nazvaná *Kolem Porty* a některé snímky byly také použity pro přijímací řízení na Institut výtvarné fotografie Svazu českých fotografů v Praze.

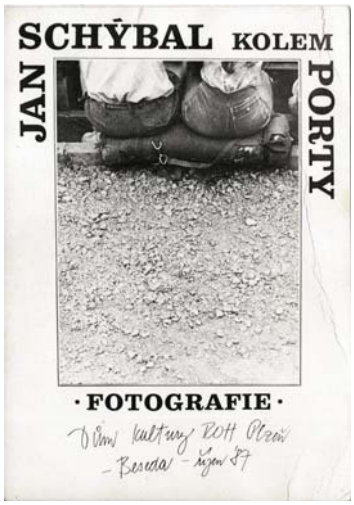

Dokumentární fotografie v době komunistického režimu byla synonymem doby a zároveň únikem do světa vnitřní svobody, měla snahu zachytit tehdejší život a zobrazit absurdity režimu. 80. léta znamenala pro Jana Schýbala setkávání se s různými osobnostmi, členství ve fotoklubu Plzeň-sever a viditelný posun ve fotografické tvorbě. Poznává se s výtvarnicí Danou Raunerovou, fotografkou Lídou Georgievovou, malířem Václavem Malinou, fotografem Václavem Podestátem…. Účastní se svého prvního workshopu v roce 1987 v Ustalči u Plzně – třídenní setkání fotoklubů Plzeň – sever, Klatovy a Galerie 4 Cheb. Lektorem byl ředitel Galerie 4 v Chebu Zbyněk Illek. Toto setkání je „osudové", protože právě Zbyněk Illek sleduje od počátku tvorbu Jana Schýbala a má zásluhu na mnoha dílnách, kterých se Jan Schýbal v pozdější době účastní. Jan se v Ustalči projevuje jako osobitý dokumentarista. Navazuje kontakt s lidmi a učí se předvídat. Tak trochu hrabalovsky vyhledává svým objektivem věci a lidi „s perličkou na dně". Jeho fotografie obsahují radost i smutek zároveň. Motiv soužití lidí se zvířaty, zamyšlení nad lidskými hodnotami se bude v jeho tvorbě velmi často opakovat a rozvíjet.

1987 Ustaleč, 1. Workshop, Fotoklub Plzeň - sever

O rok později byl přizván Zbyňkem Illkem k účasti na Mezinárodní dílně dokumentární fotografie pořádané Galerií 4 – DÍLNA AŠSKO ´88. Tento zajímavý projekt vznikl ve spolupráci s Chebským muzeem a měl za úkol zdokumentovat pět částí Západočeského kraje, tedy Aššsko, Lubsko, Františkolázeňsko, Mariánskolázeňsko a Chebsko. Témata byla předem určena a rozdělana do oblastí: LIDÉ – sociální poměry, osobnosti, typy, MĚSTO – stavební vývoj, památky, HOSPODÁŘSKÝ ŽIVOT – průmysl, zemědělství, obchod, spoje, KULTURA – školství, tělovýchova, zdravotnictví a PŘÍRODA – krajina, krajinný detail, přírodní zvláštnosti. Tento workshop měl přinést nový pohled na život v pohraničí. Fotografie překročily pomyslné hranice a místo statických fotografií pro muzejní archiv, vznikl ucelený soubor ze života lidí, kteří si sami hledají svou identitu v této pohraniční oblasti, která byla po druhé světové válce zcela proměněna.

Zdroj: Zmizelé Chebsko- Das verschwundene Egerland, Boháč Jaromír, Salamanczuk Roman

1988 Ašsko, Galerie 4

Fotografie, které vznikly na tomto workshopu, jsou důkazem, že existují místa, kde se zastavil čas a kde socialistické budování mělo podobu *anarchistického děcka*. Autoři hledali ztracený genius loci. Vydání katalogu a následná výstava fotografií vzbudily veliký ohlas a byl zakázán další dotisk. Československé listy z roku 1988/6 psaly: *„Zdá se, že se v Chebu zrodila nová významná tradice, na kterou bude možné navázat, případně se jí inspirovat také jinde."* Bylo zřejmé, že význam této akce byl důležitý nejen z hlediska programové dokumentace zajistit pro muzeum užitkovou fotodukmentaci, nýbrž vznikl autentický a jedinečný dokument se zapojením kvality a originality. Katalog DÍLNA ´88 AŠSKO dokázal, že různorodost autorů byla velice přínosná a inspirativní. Dílny se zúčastnil např. Vladimír Pražák, který se zabýval panoramatickou krajinou a nalezeným zátiším v městské krajině, Bohdan Holomíček fotil průhledy předního okna svého vozu a připustil tak svou roli projíždějícího turisty. Sociální dokument v podání Miroslava Hucka soustředěný na život v ulicích, či Petra Klimpla, který se vydal do kojeneckého ústavu. Ondřej Kocourek fotil mladé a úspěšné lidi, Anna Kocourková se soustředila naopak na lidi důchodového věku a manžel Karel Kocourek hledal nalezená zátiší ašské firmy Aritma a Ohara. Jiří Voneš poukázal na architekturu a vztah tehdejšího socialistického režimu k památkám, dnes již zapomenutou pojízdnou prodejnu a život kolem ní zachytil Zbyněk Illek. Současný televizní kameraman Luboš Stiburek použil objektiv rybí oko, čímž vznikly zajímavé kompozice, Pavel Štecha ve svém dokumentu klade důraz na absurditu tohoto místa. Rukopis Jindřicha Štreita lze rozeznat na první pohled v cyklech „*Ohara Hranice*" nebo „*Poslední rozloučení*", kdy citlivě přichází mezi lidi a fotí je v poněkud nepřirozených statických polohách. Jan Schýbal obklopen těmito známými fotografy nestojí rozhodně nijak v pozadí. Naopak v cyklu „*Dětský domov*" vnímáme zajímavý pohled v dokumentární fotografii, síla vteřiny je v jeho případě zřetelná, pohrává si s diagonální kompozicí, zároveň cítíme absolutní pokoru k tomuto smutnému místu, odkud není úniku. Mříže a okna jakoby symbolizovaly uzavřený svět bez možnosti změny.

Účastníci dílny v roce 1988: Holomíček Bohdan, Houdek Vladimír, Hucek Miroslav, Chmelík Jiří, Chrž Jan, Illek Zbyněk, Kliment Lukáš, Klimpl Petr, Kocourek Karel, Kocourek Ondřej, Kocourková Anna, Kožený Stanislav, Krieger Werner, Lukeš František, Pluhař Václav, Podestát Václav, Pražák Vladimír, Rauner Jan, Schýbal Jan, Stiburek Lubomír, Stiburek Milan, Štecha Pavel, Urbánek Jiří, Vejražka Jan, Voneš Jiří.

V létě 1989 je opět osloven Galerií 4 k účasti na Mezinárodní dílně DÍLNA ´89 LUBY. Fotografie z Lubů přinášely narozdíl od fotografií z Ašska pocit radosti, obyčejné věci jsou zachyceny neobyčejným způsobem, smutek nahrazuje radost. Pohyb a volnost vytěsňuje zamřížované čekání na cosi nového, jiného....

1989 Luby, Galerie 4

J.

Rok 1989 byl pro Jana Schýbala, stejně jako pro většinu podobně smýšlejících lidí, rokem svobodného nadechnutí a nekonečné radosti. S fotoaparátem na krku se vydal do pražských ulic, fotil a vozil zpět negativy, kde v aktuálním čase informoval kamarády a plzeňské Občanské forum o situaci v Praze. Vzpomíná na nezapomenutelné okamžiky vánočního večírku na Institutu výtvarné fotografie v roce 1989. Prožívá dva roky aktivního fotografování a v euforii se účastní řady místních workshopů pořádaných především Galerií 4 Cheb.

V roce 1990 se účastní Mezinárodní dílny dokumentární fotografie pořádanou Galerií 4 DÍLNA ´90 MARIÁNSKÉ LÁZNĚ.

Následující dílny proběhly v roce 1991 (Františkovy Lázně) a v roce 1992 (Cheb) bez účastni Jana Schýbala. Nastává období jakéhosi fotografického prázdna, kdy je třeba vyřešit svou existenci, uživit rodinu a věnovat se nově vzniklé firmě. Pro fotografii najednou nezbývá místo a nezapadá do reálného života. 7 let proběhlo bez možnosti fotografovat, bez možnosti zažívat fotografické vzrušení ze zachyceného okamžiku, bez možnosti inspirace tímto médiem. „Říkal jsem si, až, až, až .....a bylo z toho 7 let, kdy jsem nevzal foťák do ruky." popisuje sám Jan Schýbal toto období.

DRUHÝ DECH

V roce 1998, tedy přesně 10 let po dílně Ašsko 1988, se koná Mezinárodní dílna dokumentární fotografie DÍLNA ´98 TEN YEARS AFTER (Aš), kdy byli přizváni všichni autoři, kteří se dílny zúčastnili v roce 1988. Po sedmi letech se Jan Schýbal vrací zpět mezi fotografy, zpět do prostředí, které opustil na sedm let. „*Vůbec jsem se nechtěl dílny účastnit, myslel jsem, že už nemám svou tvorbou co říct, zapomněl jsem úplně všechno, dokonce i ovládat svůj foťák, dva dny jsem se pral, třetí den to naskočilo, vrátila se mi paměť a já jsem to prožíval zase jako dřív*" vzpomíná Jan Schýbal. Po deseti letech se vrátil do kojeneckého ústavu a dětského domova, kde fotil tři dny, kromě toho se zaměřil na absurdní proměny tohoto pohraničního města. Opět je možné vnímat na jeho fotografiích předvídatelný cit pro danou situaci, kompozice z nadhledu na nás působí klidně a vyrovnaně, prostor a čas na tomto místě není vůbec podstatný. „*Vyrovnaný fotograf Jan Schýbal komponuje ve své hlavě budoucí obraz a situace se vyvíjejí mnohdy zcela podle jeho přání a pak už stačí jen rychle exponovat, aby myšlenka nebyla rychlejší nebo pomalejší než probíhající děj.*" Zbyněk Illek, listopad 2000. Dílna byla opět velice úspěšná a vznikla celá řada skvělých fotografií, němých svědků doby. „*Je to zřetelné a neoblomné svědectví o našem životě, o kraji, ve kterém žijeme, a o tom, jak žijeme. Je to výpověď o tomto podivném, zapomenutém a zatracovaném meziprostoru, o lidech pohybujících se v dlouhodobém provizoriu vlastních životů. Je to patrně o tom, co lze nazvat ztracenou a hledanou identitou tohoto kraje i nás samých*." Jaromír Boháč, ředitel Archivu Cheb.

Účastníci dílny Ašsko 1998: Adamcová Markéta, Conlan Steven, Georgievová Ludmila, Halámek Zdeněk, Hořínek Bořivoj, Hucek Miroslav, Illek Zbyněk, Kocourková Anna, Kocourek karel, Kocourek Ondřej, Kouba Martin, Kožený Stanislav, Kučera Jaroslav, Kurc David, Kyndrová Dana, Moucha Josef, Podestát Václav, Rigby John, Saito Tadanori, Sgroi Fabio, Schýbal Jan, Stiburek Luboš, Vejražka Jan, Voneš Jiří.

Zdroj: Katalog Dílna ´98 Ašsko po deseti letech

1998 Ašsko po deseti letech, Galerie 4

Následují velice plodné roky a Jan Schýbal „chytá druhý dech" ve své fotografické tvorbě a ve spolupráci s Galerií 4 se účastní řady tuzemských i zahraničních workshopů, samostatných i společných výstav. Vrací se v myšlenkách k osobě farářky Československé církve husitské Martě Silné, se kterou se seznámil v roce 1990 na vernisáži Jindřicha Štreita v divadle Kruh. Vydává se za ní na faru, kde žije se svou dospívající dcerou. Život této ženy se mu zdál natolik zajímavý, že se pokusil nějaký čas ho dokumentovat. Soustředil se především na její silný vztah k dospívající dceři. Setkával se s ní v průběhu roku 1998, vnímal její prostředí, naslouchal mším, mapoval její kroky. Vzniká tak citlivý dokumentární soubor s humanistickým posláním, soubor ze života této zajímavé ženy, který byl následně, spolu s jinými dokumentárními soubory, vystaven v roce 2000 v chebské Galerii 4 v rámci autorské výstavy nazvané Neokázale.
„*Fotografický projekt o farářce Československé církve husitské, který je citlivým obrazovým poselstvím o víře, empatii, o každodenní námaze i všednosti spočinutí, o síle jít vpřed, o lásce mezi matkou a dcerou, o lásce k lidem bez rozdílu – je příběhem o ženě*." Václav Podestát.

Zdroj: Katalog k výstavě Neokázale, 2000

1998 Marta

V roce 1999 Galerie 4 v Chebu uspořádala workshop ve francouzském Quimperlé v Bretani. Pod vedením Pavla Máry byl zaměřený na fotografii portrétu a aktu. Tento workshop se stal impulsem pro francouzské umělce k založení umělecké asociace La Veduta. První presidentka Michele Lescoat soustředila do asociace nejen fotografy, ale i výtvarníky a literáty z jižní Bretaně. Spolupráce s Galerií 4 se rozšířila a výsledkem byly další společné projekty v oblasti výstav nebo workshopů vždy jeden rok v Bretani a druhý následně v Chebu. 2006, 2007 - Projekt „Z jednoho břehu na druhý" byl natolik úspěšný, že vedení města Quimperlé požádalo o pokračování obdobných projektů. Workshop „Konec země…Finistere…" 2010, 2011 byl pojmenován podle francouzského departmentu na jedné straně a geografické polohy Chebska na straně druhé. Jan Schýbal se zúčastnil všech výše jmenovaných akcí.

1999 Quimperlé, Bretaň

Přestože se jednalo o fotografování aktu na březích Atlantického oceánu, je zřejmé, že i v tomto směru si Jan Schýbal našel svou dokumentární pozici a vyhledával opět kompoziční situace v okamžicích, kdy modelka a fotograf byli zaměstnáni úplně jiným problémem, než fotografováním. Vyčkávání, klidné soustředění a předvídání situace, která přijde - tak bychom mohli nazval tvůrčí proces Jana Schýbal, jenž čeká na svou kořist – dobrý záběr.

Zdroj: Galerie 4 Cheb

2006 Cheb „Z jednoho břehu na druhý“

2007 Quimperlé „Z jednoho břehu na druhý“

2010 Quimperlé „Konec země…Finistere…“

2011Cheb „Konec země…Finistere…“

Quimperlé Cheb ze souboru Horizonty

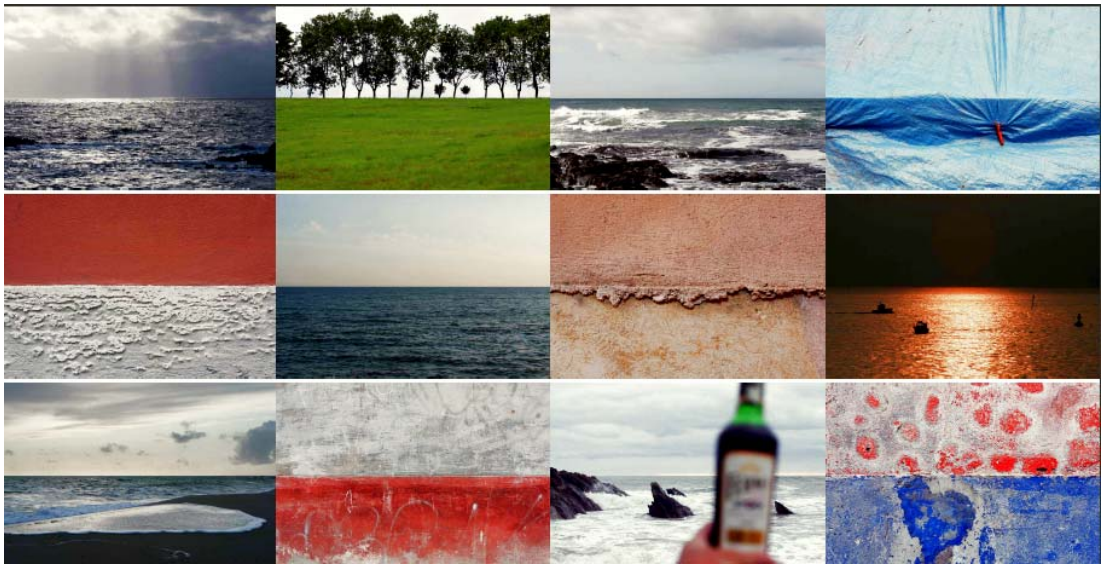

V roce 2000 se Jan Schýbal účastní hned dvou zahraničních worshopů, které opět organizačně zajistil ředitel Galerie 4 v Chebu Zbyněk Illek - Londýn a Sicílie. Na fotografiích z Londýna je zastoupen humanistický dokument spojený s výtvarnou kompozicí, zachycuje poklidný obyčejný život ve svobodné zemi.

2000 Londýn, Bow Art Trust Workshop, Galerie 4 Cheb

2000 Sicílie, Fotosafari, Galerie 4 Cheb

Na fotografiích z Itálie opět musíme obdivovat rychlost a předvídavost zachycené situace na ulicích Palerma, typický zmatek na italských silnicích, kdy přesná pikosekunda expozice Jana Schýbala srovnává do dokonalé souhry všechny zúčastněné. Vzniká příjemné a veselé povídání, jakoby se lidé ve zmatku ulice najednou zastavili a zaposlouchali se do příběhu, který jim vypráví dívka z plakátu. Vnímáme dva či více plánů na jedné fotografii, které k sobě vlastně vůbec nepatří, každá osoba čeká a věří v něco jiného, a utíká tak do svého světa, do svého příběhu. Maximální nasazení, radost z tvůrčí práce a každoroční účast Jana Schýbala na různých workshopech pořádaných jak Galerií 4, tak Asociací výtvarných umělců v Plzni, či vlastní aktivity dokazují, že Jan Schýbal má sveřepé fotografické zaujetí, a jeho pracovitost lze sledovat právě na nově vznikajících souborech.

2001 Maďarská Puszta, Kecel, Galerie 4 Cheb

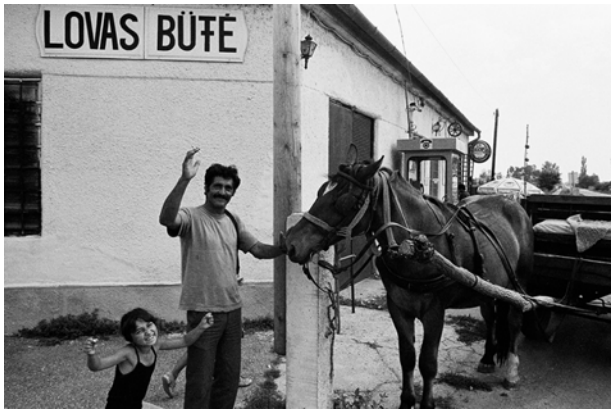

Divák má pocit, že fotografie vesnic a prostých obyčejných lidí bez ostychu, se fotí snad samo, ale při větším pozorování detailů jednotlivých fotografií vidíme opět ten načasovaný rozhodující okamžik s dávkou humorného podtextu, který umí Jan Schýbal s dokonalou přesností. Zachycení několika dějů působí na diváka harmonicky a radostně. Dává možnost rozvinout naši představivost a dotvářet si jednotlivé příběhy.

2001 Karlovy Vary, Weiden, Tady a teď, Galerie 4 Cheb

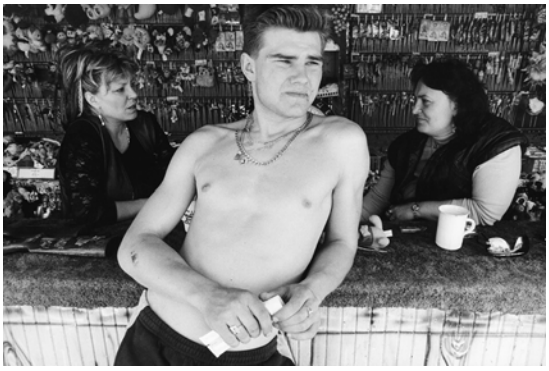

Zmapovat každodenní poetiku obyčejného lidského života s notnou dávkou výtvarného i obsahového vtipu byl cíl na přeshraničním workshopu Karlovy Vary, Weiden. Lektorem byl přední český dokumentarista Jindřich Štreit a fotilo se ve dvou městech, českých Karlových Varech a německém Weidenu. Pořádala Galerie 4 a dílna se nazývala „*Tady a teď*"

VÝBĚR ZE SOUBORŮ NAFOTOGRAFOVANÝCH V RÁMCI DÍLEN 2002 - 2012

2002 Osobnosti evropské kultury, Provance, Galerie 4 Cheb

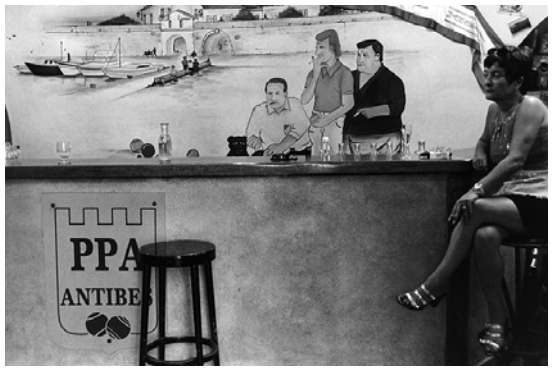

Po stopách světových malířů a fotografů, tváří v tvář místům, kde hledali inspiraci a tvořili. Vnímání krajiny francouzského Provance všemi lidskými smysly a umocněno společnou četbou díla Marcela Pagnola „Jak voní tymián“. Jen představa je úžasná, prožitek a atmosféra neuvěřitelná. Merci beaucoup…..

2003 Costa Brava, Španělsko, Krajina a lidé, Galerie 4

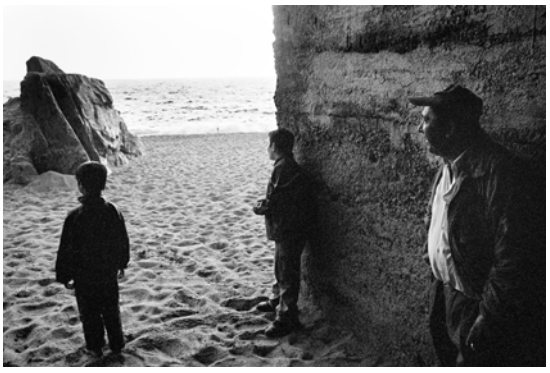

2003 Klenová, Galerie U bílého jednorožce

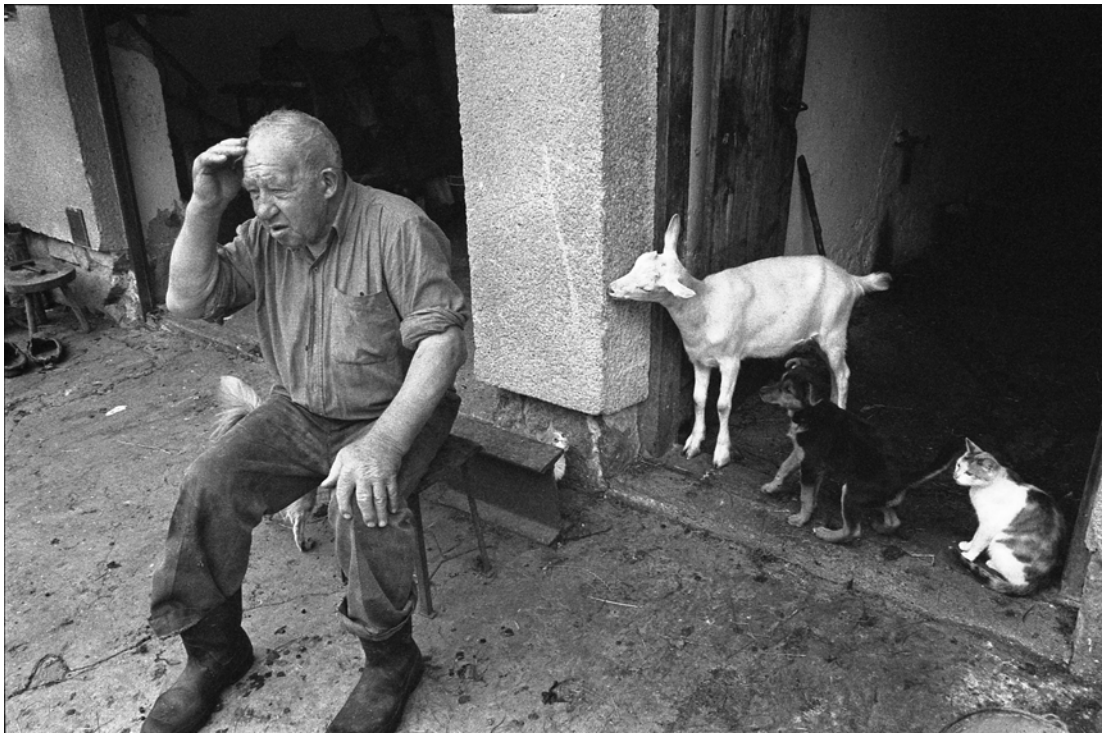

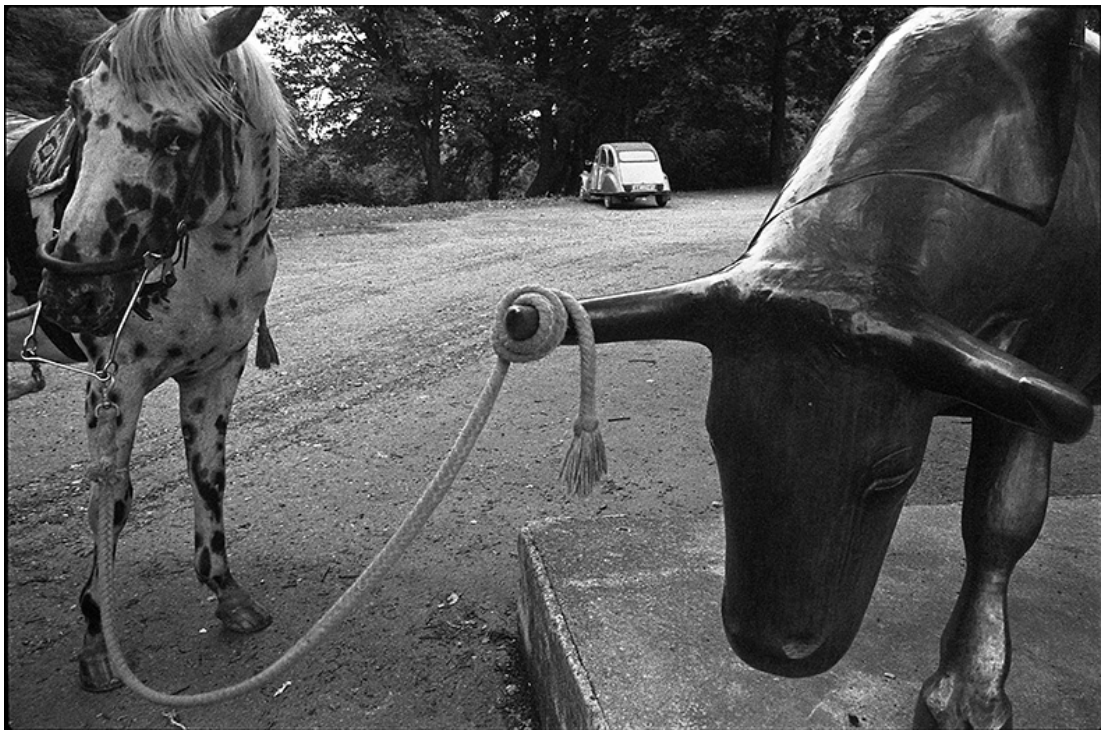

V roce 2003 pořádala Galerie U bílého jednorožce Klatovy Klenová pátý ročník mezinárodní letní akademie, který se příznačně nazýval Mapování prostoru. Po tři týdny sochaři a malíři nejen z České republiky tvořili a instalovali svá díla do prostoru barokní sýpky, kde proběhla na závěr celé akce výstava. Na fotografiích Jana Schýbala objevujeme velice citlivé a pokorné zachycení obyčejného života na vesnici, propojení lidského světa se světem zvířat a okolní přírodou, nedůležitost věcí přebytečných a nepotřebných. Můžeme najít opět „schýbalovský" humorný kontrast věcí a zvířat, věcí a lidí, objekty vystupující z obrazu, diagonální kompozici, dva plány na jednom snímku. Výtvarná vyváženost dodává našemu oku klid a ticho. Duše je ovšem neklidná, pociťuje soucit, samotu a čekání na vykoupení. Na samém konci tohoto příběhu opravdu jakési vykoupení přichází, starý sedlák na fotografiích dva měsíce po tomto setkání zemřel. Tato smutná skutečnost přichází v tvorbě Jana Schýbala často. Možná jsou to osudová setkání, která mají za úkol zachytit poslední podobu před koncem lidského života. Zaznamenat tuto součást našeho bytí přirozeně a bez emocí. Upozornit na věci podstatné a vnímat pravé lidské hodnoty, dokud jsme ještě tady na zemi.

2005 Jana a Justýna, Plzeň

Tento soubor fotografií vznikl v roce 2005 a jedná se, podobně jako tomu bylo v souboru s farářkou Martou, o vztah matky a dcery. Celý soubor je prostým přirozeným zachycením života dvou žen, dvou koček a jednoho psa v jedné domácnosti a ani na chvíli si nepřipouštíme, že je to pohled prostřednictvím fotografa a že to není náš pohled skrz zavřené okno. Další z nepřekonatelných vlastností Jana Schýbala – být neviditelný pro lidi i pro zvířata. Schopnost splynout s prostředím.

2005 Brač, Chorvatsko „Po sezóně…“, Galerie 4 Cheb

2006 Cheb Krajinná výstava, Galerie 4 Cheb

V roce 2006 uskutečnilo Město Cheb a bavorské město Marktredwitz přeshraniční Krajinnou výstavu. Tato výstava, která má již dlouholetý vývoj a tradici v Německu a odkud byla tato myšlenka přenesena, měla být ukázkou a prezentací zahradního umění a krajinotvorby s cílem revitalizovat části příměstské krajiny, která byla ekologicky zatížena, zbudovat nové plochy klidové zóny, které budou po skončení samotné výstavy sloužit k rekreaci obyvatel a návštěvníků města. Součástí Krajinné výstavy byla přehlídka nejrůznějších květinových záhonů, ukázky umění LandArtu, prezentace ekologického zemědělství a bohatý kulturní program. Proběhly zde fotografické workshopy a řada výstav například soch Jaroslava Róny, Josefa Andrleho a Václava Fialy. Přímo na hradbách Chebského hradu byla instalovaná výstava velkoplošných fotografií, kdy byla vybrána spolu s jinými i fotografie Jana Schýbala. Jednalo se fotografii aktu a byla pořízena na břehu Atlatického oceánu v Bretani 1999..

2006 Cheb, „Město, krajina, vesnice" Galerie 4

Zdroj: www.mestocheb.cz, www.krajinnavystava06.cz

2007 Nižnyj Tagil, Rusko, Galerie 4 Cheb

Ruské město Nižnyj Tagil a Cheb jsou města partnerská a proto se také mohl uskutečnit fotografický workshop, který probíhal opět v režii Galerie 4 v roce 2006 v Chebu a v roce 2007 v Rusku. Nižnyj Tagil, místo na samém konci Evropy, uprostřed tiché tajgy s nadějí na lepší zítřky..... Fotografie dokazují drsný a nelehký život na vesnicích, rozdílnou životní úroveň, chudobu a opuštěnost starých lidí. V každém koutě byl zřetelný dozvuk komunistické éry a na mnoha místech se zastavil čas. Pod kontrolou přísných očí soch Lenina vznikal první digitální barevný soubor Jana Schýbala zachycující absurditu světa na hranici Evropy a Asie. Čas se vrátil zpět a Jan nacházel podobné situace jako v českém pohraničí na dílnách Ašsko 1988, 1998, Luby 1989, Mariánské Lázně 1990. Výstava fotografií z tohoto workshopu proběhla v následujícím roce 2008 a byla pro nižnětagilskou radnici natolik kontroverzní, že ihned po vernisáži byla ukončena a fotografie staženy. Smutný byl i fakt, že všem fotografům byly zabaveny pasy v době pobytu a jeden z tamních profesorů odnesl své sympatie k českým umělcům propuštěním ze svého místa profesora výtvarného umění na Vysoké škole v Tagilu.

„Barva je někdy prvkem rozmělňujícím, odvádějícím pozornost jiným směrem, než je sledováno, mnohdy až příliš naturalizujícím, popisně podbízivým právě v žánru dokumentu. Ne vždy je ale dvoubarevný dokument dostačující, někde je skutečně realita založena na přesném sdělení o barvě." Výtvarnice a malířka Dana Raunerová. V cyklu barevných fotografií z Ruska Jana Schýbala nevnímám téměř žádný rozdíl mezi jeho barevnou a černobílou fotografií. Určitý akcent na výraznější barvu v kompozici ano, ovšem tématicky je Schýbal stejný černobílý i barevný. V současné době stojí klasický černobílý dokument tak trochu na okraji uměleckého zájmu, ale mezi veřejností je stále vyžadován a vnímán, jako nutný druh fotografie zobrazující všední život. Je veliké štěstí, že si Jan Schýbal v tomto černobílém světě zachoval svou tvář a styl a že se z něj přece jen stal fotograf dnes, nikoliv fotograf v příštím životě. A „ *i když se někteří z nás třeba i umí dívat na svět očima fotografa a vidí věci, které ostatní nevidí, nedokážou je ale zachytit a předat dál, aby se z nich radoval někdo další. A proto mě uklidňuje, že tu mám Jana, že to "uloví"……*" (Silvie Křížková, přítelkyně)

Dílna Ašsko po dvaceti letech proběhla v září 2008 za účasti 25 fotografů, účastníků dílen předešlých. Třetí ašská dílna ukončila svou hloubavou práci a již nyní dokazuje, že vznikl fotomateriál, který teprve postupem času dosáhne svou nadčasovost a který bude důležitým historickým důkazem rodící se nové Evropy. Vznikly naprosto ojedinělé soubory, které navazují na obě předešlé dílny a vytvářejí tak společně propletené příběhy a pohledy na vývoj problematického regionu nejzápadnějšího cípu naší republiky. Většina autorů se po třetí vrací zpět na „místo činu" a jakoby časosběrně dokumentuje stejná místa s dvacetiletým časovým odstupem. Jan Schýbal se vrací do Dětského domova, černobílý dokument vytřídá barevný soubor, ve kterém podobně jako v předešlých souborech používá nezvyklé kompozice, klade důraz na mnohadějovost na jednom snímku a barva dodává tomuto smutnému místu jistou radost a hravost. Barva a důraz na větší detail, dva až tři plány na jednom snímku, výtvarný dokument, vystupování objektu, záměrné ořezávání v kompozici, to jsou rozdíly, které lze najít a porovnat s tvorbou dokumentaristy Jinřicha Štreita, který se na třetí dílně orientuje na život farářů a lidí věřících, lidí hledající odpovědi na své otázky. Fotograf vesnice je opět fotografem vesnic a ukazuje její nevábnou realitu. Použití velkého zrna, kontrastu, absence šedé navozují pocit přímého střetu s realitou. „Vždycky jsem vycházel ze surrealismu a z absurdního přístupu k životu, z postavení dvou nesourodých věcí k sobě. Fascinuje mě, když na půdě živočišnosti, naturalismu a pudovosti se objeví vztah, který je laskavý, plný něhy a krásy." (Jindřich Štreit ve filmu Jana Špáty Mezi světlem a tmou, 1991.) Je třeba také vyzdvihnout fotografie Jaroslava Kučery, který na této dílně fotografoval lidi vytěsněné ze společenského života, bezdomovce, hrobníka, homosexuála, travestitu, Romy, tak jak je to u Jaroslava Kučery zvykem - lidi na okraji společnosti. Na jeho fotografiích dochází k setkání s lidmi, setkání se světem a situací, kam autor instinktivně vstupuje, kam proniká a mapuje přirozeně jeho soukromí, získává důvěru fotografovaných a stává se kamarádem. Jsou to snímky syrové, mnohdy za špatných světelných podmínek, což umocňuje syrovost a pravdivost. Na rozdíl od Jana Schýbala Kučera své objekty stylizuje do určitých póz a prostředí, záměrně vyhledává absurdní místa a kouty kam zasazuje své modely. Často je stylizuje do nejrůznějších nepřirozených pozic. Pro vytvoření takových snímků je potřeba prožít s fotografovaným modelem nějaký čas, poznat se, získat důvěru, pobývat v jeho prostředí. Jan Schýbal je fotograf pozorovatel a nenarušuje atmosféru ani prostor, kam vstupuje. Naopak snaží se získat co nejvíce reality daného okamžiku a místa. Tiše vyčkává a snímek umocní humorným podtextem. Fotograf Václav Podestát se tentokrát dílny Ašsko po dvaceti letech nezúčastnil, ale je také zajímavé pozorovat jeho tvorbu a porovnat s tvorbou Jana Schýbala. Oba dva se poznali na začátku 80. let, na počátku své

fotografické kariéry. O Václavu Podestátovi můžeme říci, že je mistr obyčejných okamžiků, ať se jedná o snímky krajiny či dokumentu. Ve svém cyklu „*Lidé*" zachycuje zdánlivě banální situace, ovšem při bližším zkoumání zjistíme, že je v nich ukryto spousta symbolů a metafor. Hra světel a stínů je nedílnou součástí jeho tvorby. Podobně jako u Jana Schýbala se jedná o výtvarný dokument, přičemž je důležitý výtvarný obsah zároveň s humanistickým a sociálním obsahem. U obou fotografů hraje významnou roli vteřina záběru a není vůbec důležité, kde a kdy byl snímek pořízen, rozhodující jsou vztahy, sny, touhy, pocity, nálady a příběhy, které si divák může představit a rozvíjet sám ve své mysli. Jan Schýbal při svém fotografování dává důraz na plný formát, tzn. bez nutnosti výřezu. Své dokumentární fotografie nearanžuje, jsou vždy pravdivým obrazem reálné skutečnosti. Přibližně od roku 1987 fotografoval výhradně analogovým přístrojem značky Canon AE1. Nyní používá i digitální techniku, značce Canon zůstal však věrný.

Účastníci dílny Ašsko po dvaceti letech: Holomíček Bohdan, Hořínek Bořivoj, Hrubá Eva, Illek Zbyněk, Klimpl Petr, Kocourek Karel, Kocourek Ondřej, Kocourková Anna, Kožený Stanislav, Kučera Jaroslav, Kurc David, Moravcová Jolana, Moucha Josef, Sgroi Fabio, Schýbal Jan, Stiburek Lubomír, Štreit Jindřich, Vejražka Jan, Voborník Tomáš.

2008 Ašsko po dvaceti letech, Galerie 4 Cheb

DOBOVÉ POZADÍ 80. LET 20. STOLETÍ

80. léta 20. století byla označována jako doba posmutnělá, izolovaná a šedivá, jako druhá dekáda normalizace. Léta tichého, z velké části pasivního čekání na změnu. Docházelo k různým zastrašovacím akcím, nesmyslným zatýkáním, šikanování a vyšetřování lidí, kteří se postavili komunistickému režimu, nesouhlasili s ním, nebo byli na seznamu podepsaných pod Chartou 77. Navzdory všemu dala tato doba vzniknout řadě zajímavých uměleckých projektů. Mezi zásadní a vrcholné akce pořádané v těchto letech normalizace byly výstavy spojené se jménem Anna Fárová, která po podpisu Charty 77 byla odvolána z místa kurátorky fotografické sbírky v Uměleckoprůmyslovém muzeu a v předsálí Činoherního klubu v roce 1978 představila celkem 18 výstav dokumentární fotografie, které kritizovaly komunistický totalitní režim. Účastníky byli jak studenti a absolventi pražské FAMU, jako např. Dušan Šimánek, Pavel Štecha, Iren Stehli, Bořivoj Hořínek, tak fotografové, jejichž jména byla v oblasti české dokumentární fotografie již známá, např. Bohdan Holomíček, Dušan Pálka či Jindřich Štreit. Především Štreitovy snímky z venkovského prostředí Bruntálska působila jako zjevení, které přes drsnost života na venkově ukazovala obrovskou sounáležitost a pokoru k fotografovaným. Sám Štreit byl pod značným tlakem komunistického režimu, zažíval časté vyšetřování a věznění, možná proto také cítíme z jeho fotografií ztrátu a znovunacházení lidských hodnot. Jeho fotografie patřily k vrcholům výstavy nejen v Činoherním klubu, ale především na výstavě v klášteře v Plasích, opět v dramaturgii Anny Fárové, která proběhla v roce 1981 pod názvem 9 + 9 za účasti světových fotografů Henri Cartier-Bressona a Marca Ribouda. V 80. letech proběhla řada zajímavých a významných výstav dokumentárních fotografií kritizující totalitní režim. Především v Moravské galerii 1982, Aktuální fotografie 2 – Okamžik 1987, Město 1987 pod vedením Antonína Dufka, v Brně a v Praze výstava absolventů FAMU, v roce 1989 propojila Anna Fárová dokument a inscenovanou fotografii na výstavě 37 fotografů na Chmelnici. K 150. výročí vynálezu fotografie byly pod vedením Ericha Einhorna a Daniely Mrázkové uspořádány gigantické výstavy v Mánesu a Valdštejnské jízdárně v Praze, Zbyněk Maděryč a Michal Bartoš zorganizovali fotografování České ulice a obchodního domu Prior v Brně. Vznikla známá fotografická galerie Galerie 4 v Chebu, kde pod vedením Zbyňka Illka byly pořádány nejrůznější workshopy se zahraniční účastí, v letech 1988 – 1992 různí autoři dokumentovali 5 měst západního pohraničí. Je třeba připomenout fotografy amatéry, kteří se neživili fotografií, ale jsou to autoři, kteří zásadním způsobem obohatili českou dokumentární tvorbu. Patřili mezi ně právě Jindřich Štreit, Viktor Kolář, Bohdan Holomíček, Ivo Loos, Gustav Aulehla, Jiří Hanke, Dana Kyndrová. Snímky dnes již světového autora Josefa Koudelky patřily k nejvýraznějším, v roce 1988 vyšla kniha Exily, kde Koudelka konfrontuje snímky z různých zemí, které procestoval, se svým

vlastním osudem emigranta, s pocitem vykořenění a odcizení. Kompozice lidí, zvířat, krajiny, nalezeného zátiší propojuje s vlastním vědomím a jakoby sám sebe zasazuje do děje a místa, například záběrem svých nohou či deky. Tato publikace má zásadní místo v jeho tvorbě a je jedním z nejsilnějších děl světové dokumentární fotografie. Osobní pohled v podobě fotografických deníků najdeme v tvorbě Bohdana Holomíčka, snímky z Anglie Markéty Luskačové, černobílé a barevné fotografie Vladimíra Birguse, v tvorbě Petra Klimpla, či mladého fotografa Václava Podestáta a řadě dalších.

Toto prostředí mělo samozřejmě vliv na Jana Schýbala a formovalo jeho přístup k dokumentu, k možnosti zachycení absurdních momentů života v totalitním režimu. Doba paradoxně nahrávala k vytvoření snímků, které nepostrádaly společný znak – situační humor, tolik příznačný pro jeho dokumentární tvorbu. Humor v podání Jana Schýbala není ovšem zesměšňování fotografované osoby, je to jen souhra náhod a vycítěných okamžiků, na které instinktivně vyčkává. Jeho fotografie obsahují radost i smutek, slučují zdánlivě neslučitelné a dokazují tak, že se umí dívat s humorem na věci vážné. Nikdy se ovšem nesnaží nijak zlehčovat závažnost situace, naopak, fotografie Jana Schýbala dávají naději v jinak bezvýchodných situacích.

80. léta znamenají určitý rozjezd v jeho fotografickém životě. Fotografii vnímá jako důležitou součást svého života. Od otevření nové budovy Domu kultury v Plzni v roce 1986, kde Jan Schýbal pracuje jako výtvarníkv propagaci, právě v této rozhárané době plné lží a nesmyslných postupů a pravidel se zrodila myšlenka vybudovat výstavní síň v plzeňském divadle Kruh (později divadlo Miroslava Horníčka), označované jako divadlo malých forem. Zde se díky aktivitě Jana Schýbala konala v průběhu 1989 – 1990 let řada výstav tehdejší fotografické a výtvarné scény. Společně s plzeňskou výtvarnicí Danou Raunerovou zahajují každý měsíc výstavu, Jan Schýbal navíc ještě připravuje propagační materiál, plakáty, pozvánky a zajišťuje fotodokumentaci.

Zdroj: Birgus Vladimír, Mlčoch Jan, Česká fotografie 20. století, Kant, 2009

GALERIE V PLZEŇSKÉM DIVADLE KRUH

1989, leden Libuše Jakubcová

První výstava proběhla 6. 1. 1989. Vystavující byla plzeňská dokumentaristka Libuše Jakubcová. Název„ Lidé a město" poukazuje na téma jejího výstavního souboru - černobílý dokument především z plzeňských ulic.

1989, únor Jiří Slíva

Další z vystavujících byl Jiří Slíva – český výtvarník a básník, věnující se kreslenému humoru, litografii a knižní ilustraci. Na výstavě se objevily ilustrace postavené na humorném paradoxu a nečekaných kontrastech jinak seriózních a běžných námětů. Výstavu v divadle Kruh uvedl tehdy neméně známý výtvarník pan Jiří Šalamoun 3. února 1989.

Zdroj: www.galery.cz

1989 březen, Pavel Čudák

Krajinářská fotografie plzeňského fotografa Pavla Čudáka, člena ve své době předního českého fotoklubu Luna, byla veřejnosti představena 3. března 1989.

1989 duben, Zbyněk Illek

Duben 1989 patřil fotografickému dokumentu chebského fotografa Zbyňka Illka, který od roku 1985 provozuje fotografickou Galerii 4 v Chebu jako kurátor a ředitel. Pro Jana Schýbala se stala Galerie 4 jakousi fotografickou rodinou, jehož začátky se datují od roku 1987 na tvůrčím setkání fotoklubů Cheb, Klatovy a Plzeň - sever v Ustalči u Plzně. Svou tvorbu představil černobílým dokumentem z různých měst socialistické Evropy.

Zdroj:www.medialnicentrum.eu, Retrospektiva galerie 4 – kniha vydaná u příležitosti 20. Výročí založení Galerie 4 v Chebu

1989 květen, Dana Raunerová

Kresby Dany Raunerové byly vystaveny v měsící květnu v roce 1989. Autorka, jejíž doménou je kresby tuší a rákosem, kolorovaný akvarel a především malba akrylem. S drobnými přestávkami učí na školách s výtvarným zaměřením - od r. 1995 na Střední soukromé umělecko – průmyslové škole Na zámečku v Plzni - Račicích , a to malbu, kresbu a navrhování.

1989 červen, Milan Borovička

Borovička Milan - fotograf z Valašského Meziříčí. V roce 1965 stál u zrodu valašskomeziříčské skupiny fotografů Profil, v roku 1976 byl spoluzakladatelem skupiny Setkání, která sdružovala profesionální i amatérské fotografy z Čech a Moravy. Nejprve jej inspirovala krajina a technická civilizace, později měla jeho tvorba tendence k „poezii všedního dne". Od roku 1963 byla jeho hlavním motivem žena. Fotografie vystavené v divadle Kruh zobrazovaly stylizované figurální kompozice s motivem ženy, zdůrazňovaly kontrast černé a bílé jako kompaktní plochy. Borovička měl nezaměnitelné kompoziční vidění a výhradně využíval denní světlo. Vernisáž v divadle Kruh se uskutečnila 1. června 1989.

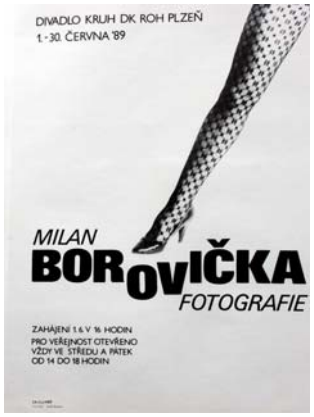

Zdroj: www.raunerova.cz

Barteček Ivo, Jaroslav Kolář - Milan Borovička. Vlastivědná revue. 2002/1
Kdo je kdo na východní Moravě - Valašské Meziříčí 2009.

1989 září, Václav Podestát

Září 1989 patřily výstavní prostory divadla Kruh tehdy mladému fotografovi z Kralovic u Plzně Václavu Podestátovi. Fotograf, pedagog, kurátor výstav, výtvarný publicista v současné době pedagog Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě, dokumentátor a kurátor výstav Muzea a galerie v Mariánské Týnici.

Fotografuje od roku 1978. Od poloviny osmdesátých let se věnuje zejména dokumentární fotografii (sociologicky zaměřené soubory o životě na vesnici, cyklus Lidé z Porty, cyklus o náboženských slavnostech, soubor o životě mentálně postižených dětí Život beze snů, 1986 - 1987). Výstavní soubor v divadle Kruh byl z cyklu „Lidé", což je dosud trvající neuzavřený cyklus subjektivně laděných dokumentárních černobílých i barevných snímků, které autor pořizuje na svých cestách od roku 1989. Fotografie jsou často výrazně dekompoziční, nepodstatné, záměrně oříznuté, celému obrazu významně dominuje světlo a stín.

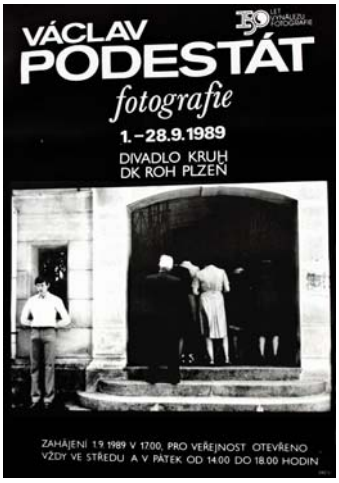

Zdroj www.artlist.cz, www.itf.cz

1989 říjen, Jan Samec

Jméno Jan Samec je dnes spojováno s postem ředitele Galerie umění v Karlových Varech. V roce 1989 v říjnu vystavil své kresby a abstraktní obrazy, které zachycují určité místo prchavého okamžiku spíše z hlediska času, než z hlediska prostoru, krajinu, která mění svou podobu.

1989 listopad, Výběr ze současné maďarské fotografie

Výstava nazvaná Výběr ze současné maďarské fotografie, která proběhla v listopadu 1989, byla významná nejen svým datem, ale zároveň to byla první zahraniční výstava v divadle Kruh. Výstavní soubor byl převzat z Maďarského kulturního střediska v Praze.

Zdroje: www.artarchiv.cz

1989 prosinec, Rudolf Bruner – Dvořák

První porevoluční výstava byla věnována českému fotografovi Rudolfu Bruner – Dvořákovi. Jednoho z významných českých fotografů z počátku století (1864 – 1921), který je považován za průkopníka reportážní fotografie, vyznačující se tematickou pestrostí a technickou dokonalostí. Zajímavá je určitě skutečnost, že to byla vůbec první výstava v České republice věnovaná tomuto významnému autorovi. Sbírky tohoto autora byly zapůjčeny z archivu Uměleckoprůmyslového muzea. Vernisáží se nesl duch počátku 20. století, nejen díky fotografiím R. Brunera – Dvořáka, ale také díky kostýmům, které si oblékli pořadatelé.

U Brunera - Dvořáka byla ceněna především jeho pohotovost a zkušenost. Ve své době patřil ke zkušeným fotografům – cestovatelům po Čechách, pravidelně přispíval do českého obrazového časopisu před první světovou válkou – Českého světa. Jeho tematický rejstřík byl nesmírně široký, ale společným jmenovatelem zůstával zájem o nearanžované zachycování života v různých prostředích. Dokázal velmi plasticky vylíčit na jedné straně prostředí Ferdinanda dÉste a honů panstva, na druhé straně sociální aspekty práce v továrnách, nevšímal si jen událostí, ale také jejich zákulisí. Vzhledem k velikosti fotografického přístroje, s nímž pracoval, je kvalita a pohotovost momentek omračující. Fotografie Brunera - Dvořáka, českého fotografa evropské úrovně rozhledem i kvalitou, jsou vynikajícím dokumentem doby prvních automobilů, tramvají, letadel, kinematografu a dalších technických vynálezů. Vystavené snímky byly kopie z originálních negativů i několika autorských zvětšenin v původní adjustaci. Výstavu pomohl připravit Pavel Scheufler z Národního technického muzea v Praze.

Zdroj:Birgus Vladimír, Mlčoch Jan – Česká fotografie 20. století, 2005, 2010, www.wikipeide.cz

RUDOLF
BRUNER-DVOŘÁK
MOMENTNÍ FOTOGRAF

1.– 29. 12. 89
DIVADLO KRUH
DK ROH PLZEŇ
ZAHÁJENÍ 1.12. V 17 HOD.
PRO VEŘEJNOST OTEVŘENO
VŽDY VE STŘEDU A PÁTEK
OD 14 DO 18 HODIN

1990 leden, Miro Švolík

„Člověk si minulost pamätá tak, ako sa momentálne cíti"

Toto motto bylo uvedeno na letáku další výstavy v Kruhu a autorem, nejen motta, ale také vystavovaných fotografií v lednu 1990 byl slovenský fotograf Miro Švolík , který patří do tzv. Slovenské nové vlny. Spolu s Vasilem Stankem, Tono Stanem, Kamilem Vargou, Rudo Prekopem a Peterem Župníkem studovali v letech 1981 – 1987 na pražské FAMU a v první polovině 80. let bourali zaběhnutá klišé inscenované fotografie. Jeho snímky jsou především fotografie kombinované s množstvím výtvarných prvků a fotografických montáží.

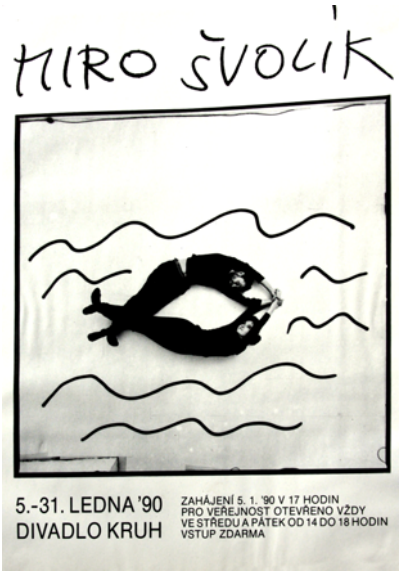

Zdroj: www.mirosvolik.cz

1990 únor, Jano Rečo

Jano Rečo je český dokumentární fotograf. Začal fotografovat v roce 1963. V sedmdesátých letech vystudoval FAMU v Praze. Během osmdesátých let vznikl soubor Z ústavu pro postižené děti a cyklus fotografií Domov důchodců jako zakázka pro ministerstvo práce a sociálních věci. Právě fotografie z těchto dvou cyklů byly vystaveny v divadle Kruh. Autor popisuje tuto práci takto: „Během práce na tématu se přede mnou postupně otevíral pozoruhodný svět. Svět lidské bolesti a utrpení, ale i odhodlaní nevzdat se, překonat nepřízeň osudu a žít. Svět těch, kteří potřebují péči společnosti, ale i těch, kteří jim ji – a to často obětavě – poskytují. A právě tady, v podmínkách, kde všechny hodnoty života procházejí tvrdou zkouškou ryzosti, vystupovala přede mnou zřetelně na povrch cena takových pojmů, jako je lidská vzájemnost, ohleduplnost, morální odpovědnost, úcta člověka k člověku. Právě tady jsem mohl na vlastní oči poznávat, co je to opravdové lidství. Co je člověk, v čem je smysl jeho bytí…“. Úzký osobní kontakt umožnil autorovi poznat mnoho osudů, lidskou osamělost a bezmoc, čekání na smrt jako na vysvobození z beznaděje. Kniha Domov důchodců vyšla v roce 1996.

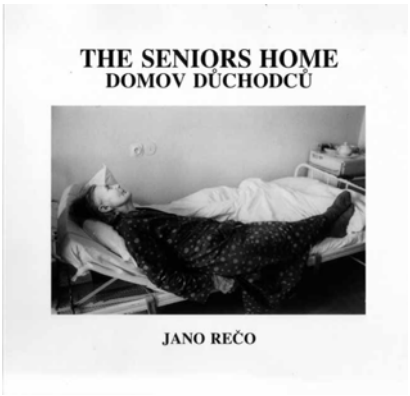

Zdroj: www.janoreco.cz

1990 březen, Roman Brichcín, Pavel Hauer

V březnu 1990 se v divadle Kruh uskutečnila výstava dvou českých grafiků, malířů a absolventů oboru výtvarné výchovy Pedagogické fakulty v Plzni, Romana Brichcína a Pavla Hauera.
Pavel Hauer - původně se zabýval především malbou a grafikou, v současné době se zajímá spíše o fotografii, staré fotografické techniky jako je cyanotyp, gumotisk a poněkud modifikovaný olejotisk. Teoretik Jan Kasl se vyjádřil k jeho fotografiím takto: „*Při pohledu na Hauerovy ženské akty málokoho napadají věty typu -….krása ženského těla umělce inspiruje od pradávných dob…. Jeho obrazy jsou někde úplně jinde. Je to svébytný názor na svět, možná, že je to filozofie vyjádřená obrazem nahé ženy. Hauer nemá potřebu řešit jakékoliv problémy přímo, ale prostě maluje a na obrazech je prakticky všechno, co tam má být. Touha po pochopení toho, o co na našem světě jde, i vyjádření toho, co už pochopeno bylo*." Jan Kasl, listopad 1989

Roman Brichcín kresbu a malbu studoval u Jiřího Zemana a ak. mal. Dany Puchnarové. „*Dílo Romana Brichcína má výrazné rysy univerzalismu barokní epochy. Univerzalismus jeho tvorby, stejně jako univerzalismus barokní se neomezuje ani v kontextu časovém: zajímá jej vše – od antiky až po aktuální problémy současného člověka. Je poučen výtvarným myšlením předchozích generací, ale i některých současníků a citlivě vnímá jejich podněty. Významným aspektem jeho tvorby je rovněž jeho vztah k literatuře a hudbě, která se bezprostředně promítá do tématického zaměření některých jeho obrazových kompozic*……." Ivo Binder

Zdroj: www.ceskafotografie.cz, Kasl Milan – úvodní slovo k výstavě, www.brichcin.cz, Archiv Galerie La Femme

1990 duben, Jiří Suchý

Jiří Suchý je všestranně nadaný umělec, který pokud nepíše texty, knihu či scénář, nerežíruje, nehraje, nezpívá, nenatáčí, nenahrává, stíhá ho také potřeba kreslit a malovat. Kresby vystavené v Kruhu byly především díla jeho fantazie a snů. Náměty jsou většinou z oblasti divadelní a hudební a mají hluboký myšlenkový obsah. Nejčastějším motivem jeho kreseb je lidská postava, zvláště žena, její činnost, psychika, emoce, reakce, vztah muže a ženy, ale i vztah mezi více postavami. Kresby byly malovány především perem a tuší. Stejně jako na jevišti je i v jeho výtvarném vidění patrný vliv němé grotesky, kdy zachycuje postavy v okamžiku vrcholení gagu, jako fotograf, který ve správném okamžiku stiskne spoušť fotoaparátu.

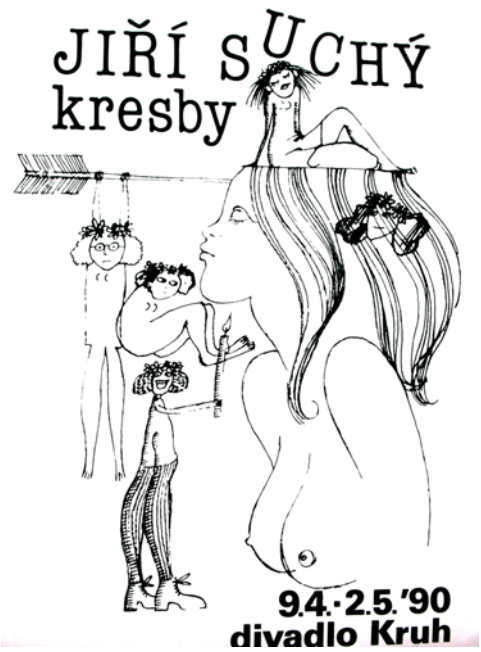

Zdroj: Fremunt Stanislav - Úvodní slovo k výstavě

1990 květen, Jan Pohribný

Další výstava v plzeňském divadle Kruh proběhla v květnu v roce 1990, pod názvem Nová doba kamenná, fotografa krajináře Jana Pohribného, který vystudoval Střední průmyslovou školu grafickou v Praze (obor užitá fotografie), dále pražskou FAMU- katedra umělecké fotografie. Od roku 1986 pracuje jako samostatný fotograf-výtvarník. Od roku 1998 je externím pedagogem na Institutu tvůrčí fotografie při Slezské univerzitě v Opavě. Od roku 2011 externím pedagogem na VOŠ Michael. Jeho vystavené krajiny byly výtvarně dokonalé, světelné efekty umocňovaly tajemno a nabízely rozvinout fantazii a život v jinak mrtvých kamenech. Svou výstavu v divadle Kruh v roce 1990 popsal následovně:

„Zaadjustoval jsem své vědomí
Na rozhraní sedmi, nebo osmi?
Osmi barev
Chvíli jsem vyčkával, jak předsunutá hlídka,
jak ztracená stopa,
abych splynul s prostorem ……
Pár hvězdiček jiskřilo mezi námi
a někteří se dokonce zmocnili kolemjdoucích planet.
Perkele santana! Vykřiknul jeden finský turista
a objevoval kulturu mravů v kamenech,
které jsem mu nastražil.
A tak lehce, jakoby odnikud,
vtrhávám do příbytků Vašich očí
a možná i hloub
vlastně zcela drze
Vám vnucuju svoje vize.
Nenechte se přelstít!
Krásné počasí je hrob umění, řekl trefně jeden, co ví ……"

Jan Pohribný
16,30 hodin, 4. Květen 1990, Plzeň, divadlo Kruh

Zdroj: www.pohribny.cz, www.itf.cz, Archiv Města Plzeň

1990 červen, Jindřich Štreit

Poslední výstava, kterou zorganizoval Jan Schýbal v divadle Kruh, byla věnována přednímu dokumentaristovi Jindřichu Štreitovi a proběhla v červnu 1990. Zajímavá je ovšem historie a přípravy této výstavy, které započaly již na první Mezinárodní dokumentární dílně Ašsko 1988. Tehdy Jan Schýbal oslovil Jidnřicha Štreita s přáním uskutečnit jeho výstavu v divadle Kruh. Příprava takovýchto akcí nebyla v době komunistického režimu tak snadná jako dnes. Vše podléhalo schvalovacímu řízení. Zasedaly zvláštní komise, které hodnotily ideovou náplň a prověřovaly vystavující. V té době byl Jindřich stále na indexu, nesměl vystavovat, nesmělo se o něm psát. Bylo jasné, že tato výstava snímků z venkovského prostředí Bruntálska s sebou ponese řadu problémů. Nakonec se akce domluvila a začalo se s přípravami, podařilo se návrh prosadit do plánu a zvláštní komise souhlasila. Nikdo ovšem nemohl předpokládat, že přijde listopad 1989 a výstava bude první výstavou Jindřicha Štreita ve svobodném Československu. Výstavu zahajovala farářka Československé církve husitské Marta Silná, se kterou Jan Schýbal nafotil dokumentární soubor v průběhu roku 1998

Výstavní prostor v divalde Kruh fungoval ještě krátký čas po odchodu Jana Schýbala z Domu kultury v Plzni. Později byly zrušeny a pronajaty k obchodním účelům. Celá budova Kulturního domu měla od počátku své existence své obdivovatele i kritiky. Ulici Leninova nahradila ulice Americká, kulturní program nahradili vietnamské krámky a jiné obchodní aktivity. V roce 2011 byla Městem Plzeň a stavebním úřadem navržena její demolice a vyhlášena soutěž na nové obchodní centrum, které se mělo vybudovat do konce roku 2013. Nepomohly ani protesty občanů za zachování této kulturní památky, ani založení Občanského sdružení *Kultura(k) vítězí, o.s.*. V prosinci 2011 započala její demolice a dnes je nové obchodní centrum v hrubé stavbě.

Zdroj: www.jindrichstreit.cz, www.mestoplzen.cz

SCHÝBAL FOTOGRAF AKTU

Je zřejmé, že chebská Galerie 4 stojí v pozadí většiny zajímavých projektů, kterých se Jan Schýbal účastní, a jinak tomu nebude ani v případě fotografií aktu. Vznikají v rámci Mezinárodní dílny portrétu a aktu – KontAKTfoto a Jan Schýbal se těchto dílen účastní od roku 1998. V tomto roce byl lektorem workshopu Pavel Mára a Jan Schýbal byl osloven coby dokumentarista. Zpočátku se pohyboval na tomto poli jako slon v porcelánu, ale časem si našel svůj post i na tomto místě. Každý rok se účastní KontAKTfota a s notnou dávkou humoru a absurdity vyhledává situace vznikající mimo hlavní focení. Vyhledává humorné situace, které parafrázuje. Sledujeme jeho mistrnou schopnost rychlého vyhodnocení situace a stiskem spouště. Přestože má někdy potřebu si scénu zinscenovat, či dokonce předlohu skicovat, ve skutečnosti podvědomě čeká na přirozený a nečekaný záběr. Každý rok vydává kalendář AKTuálně, který obsahuje většinou nově nafocené fotografie právě z těchto workshopů, a který se stal dekorací stěn většiny jeho přátel.
KontAKTfoto je určeno posluchačům uměleckých škol, profesionálním fotografům a vyspělým amatérům, kteří mají možnost pracovat pod vedením předních českých fotografů zabývajících se figurální tvorbou. Dílny se účastní průměrně dvacet fotografů, pět modelů, laboranti a technický personál. Lektory dílny byli např. Tono Stano, Gábina Fárová, Rudo Prekop, Vasil Stanko, Robo Kočan, Kamil Varga, Miro Švolík, Vladimír Židlický, Sára Saudková, Martin Schreiber, Robert Vano, Tereza z Davle další. Zpočátku se používal černobílý materiál, který přes noc zpracovávali laboranti do podoby náhledů a proto mohli účastnícikonzultovat za několik hodin své výsledky s lektorem. Lektoři jsou také kurátory výstavy, která probíhá vždy v následujícím roce v České republice a v zahraničí. S nástupem digitálních technologií se podíl klasické fotografie začal snižovat a výsledky posledních čtyř ročníků jsou už téměř celé fotografovány a zpracovány digitální technikou. Možnost okamžité konzultace vede ke zkvalitňování tvorby jednotlivých autorů, ale také klade vyšší nároky na lektorskou práci z důvodů většího počtu snímků. Stoupla i náročnost na technické vybavení konzultačního střediska, databanky, notebooky, tiskárny. Fotografování probíhá jak v improvizovaných ateliérech vybavených zábleskovými a halogenovými světly, tak i v dalších prostorech, jako jsou půdy, sklepy, zahrada. Modely jsou vybírány z fotografických agentur a každoročně dostávají příležitost také modely vzešlé z konkursu.

Zdroj: www.galerie4.cz

1998 – 2012 Výběr z fotografií Kontaktfoto, Galerie 4 Cheb

V poslední době Jan Schýbal využívá fotografie z těchto dílen portrétu a aktu a paradoxně někdy spojuje dokumentární fotografii s fotografií aktu. Vznikají tak velice zajímavé a absurdní diptychy, dva světy na první pohled spolu nesouvisející, při bližším pozorování však poukazují na nesmyslné lidské potřeby a hledají zamyšlení nad pravými lidskými hodnotami.

2008 - 2012 Diptychy, výběr

KontAKTfota v roce 2011 a 2012 se zúčastnili i studenti maturitního ročníku Jana Schýbala a vznikly tak velmi zajímavé moderně inscenované fotografie. Studentky si tak mohly na vlastní kůži zkusit práci na workshopech, kde se po celých 5 dní fotograf soustředí jen na focení, má k dispozici veškerou techniku a lektora, který s nimi jejich výsledky konzultuje. Je to obrovská příležitost, jak se během krátké doby posunout kupředu. Výsledky tohoto ročníku dokazují, že studenti mají velikou šanci se v tomto světě neztratit a mají co říci. Jan Schýbal nám naopak dokázal, že se mu úspěšně daří propojit dokument s výtvarnou symbolikou, které spolu vytváří komplexní atmosféru. V jeho fotografiích aktu musíme uznat, že není jen „tematický specialista" na dokumentární fotografii, ale že jeho výtvarné cítění má také velký potenciál ve fotografii výtvarné a inscenované.

Schýbal Jan: Kontaktfoto 2011, 2010

SCHÝBAL PEDAGOG

V roce 2004 byl Jan Schýbal osloven ředitelkou Soukromé střední uměleckoprůmyslové školy Na Zámečku v Račicích u Plzně, zda by byl ochoten své zkušenosti předávat jako pedagog. Pokud byly v jeho rozhodování zpočátku rozpaky a obavy, naprosto se vytratily po vstupu do areálu školy. Uzavřený svět v pronajatých prostorách zámku rodiny Lobkowitzů z roku 1906 si žil klidným životem, naplňoval uměleckým duchem každého, kdo do něho vstoupil. V areálu stojí hlavní budova zámku ve stylu malého Konopiště, dále budova purkrabství, přístřešky pro kamenosochaře a kovárna. V prostorách bývalého zámku jsou převážně teoretické učebny, sochařské ateliéry a dílny, knihovna a kancelář vedení školy. V purkrabství je počítačová učebna a podkrovní ateliér. Zámeček byl první střední uměleckou školou v Plzni založenou roku 1995.

Jan Schýbal byl okouzlen rodinnou atmosférou, prostory zámku i zahradou. Malý počet studentů v jednom ročníku (max 8) napovídal, že zde nejde o snahu kvantitativního přísunu finančních prostředků, nýbrž spíše o výběr kvality a individuální přístup k jednotlivci. Na rozdíl od jiných škol, které nově implantovaly umělecký obor do původní, odlišně zaměřené vzdělávací nabídky, je v odborné části profesorského sboru 100% zastoupení profesionálními umělci. Vše najednou lákalo a bylo pro Jana Schýbala novou výzvou. Zpočátku vyučoval v oborech užitá malba a kamenosochařství, později se přidal obor grafický design, a když se v roce 2008 otvíral nový obor – Užitá fotografie a média, stál u zrodu a stal se uměleckým vedoucím tohoto oboru. Jan Schýbal jako pedagog se snaží své studenty v průběhu studia vést k samostatnosti, odpovědnosti, profesionalitě a tvůrčímu přístupu k životu i k práci. Snaží se o maximální využití jejich možností a pochopení jejich tvůrčích pochodů. V rámci celostátního průzkumu byla škola vyhodnocena jako nejúspěšnější v počtu studentů přijatých na vysoké umělecké školy. Pohybovala jsem se celé jedno dopoledne v blízkosti studentů Jana Schýbala a monitorovala jeho přístup k nim a jejich reakce na jeho trefné připomínky při konzultacích klauzurních prací. Mnozí z nich mi sdělili své názory a mohu potvrdit, že byly velice pozitivní až opěvné.

Studenti Střední soukromé umělecko - průmyslové školy svému učiteli Janu Schýbalovi:

- Čtyři nejkrásnější roky mého života jsem strávila zde, ovlivnil mne ve fotografii i v přístupu k životu, dělá mi radost, dělat mu radost……
-…mám ráda jeho přístup k nám, i když je někdy drsný, při konzultacích se snaží s námi diskutovat a pochopit náš úhel pohledu, obdivuji jeho trpělivost a odhodlání nás neustále motivovat a přimět k lepším výkonům….
-…náš pan učitel nosí u sebe bretaňský provázek….
-…chtěl bych ve svém oboru hodně dokázat, aby mohl být na mě pyšný, zatím jsem mu toho tedy moc nedokázal….
-…náš pan učitel - dokument, diptychy, triptychy….
-„ inu dobrá…..“
-…v prváku jsem byla nešťastná, jeho humor, kritika, chování… dnes je mi vzorem a myslím, že je nešťastný zase on z nás….
-…..náš pan učitel dokáže někdy i pochválit…..
-…..taťka, který dělá Zámeček Zámečkem.
-…každá z nás pro něho mockrát plakala…..
- Ranní káva musí být, ale potom už je v pohodě.
-…..helejte, nesvítí se někde zbytečně?

Kromě pedagogického vedení studentů má Jan Schýbal na starosti fotodokumentaci školy a podílí se na tvorbě a tisku propagačních materiálů školy. Zároveň připravuje prezentace svých studentů, zajišťuje výstavy a prezentaci na festivalech. Studenti se pravidelně účastní například festivalu Chebské dvorky.

Zdroj: www.zamecek.cz

SCHÝBAL VE SDRUŽENÍCH

Jan Schýbal je členem Občanského sdružení při Galerii 4, od roku 2000, aktivně se účastní všech akcí pořádaných tímto sdružením a Galerií 4 v Chebu. Pomáhá při realizaci společných výstav a pravidelně vystavuje se svými studenty na festivalu Chebské dvorky. Jako člen Unie výtvarných umělců v Plzni se podílí svou tvorbou na pořádaných výstavách. Ve volném sdružení Pivorádi, kdy společným jmenovatelem je pivo a příslušnost k pivní metropoli Plzni, se věnuje především přípravě ke každoroční společné výstavě, jak fotografiemi, tak propagačním materiálem.

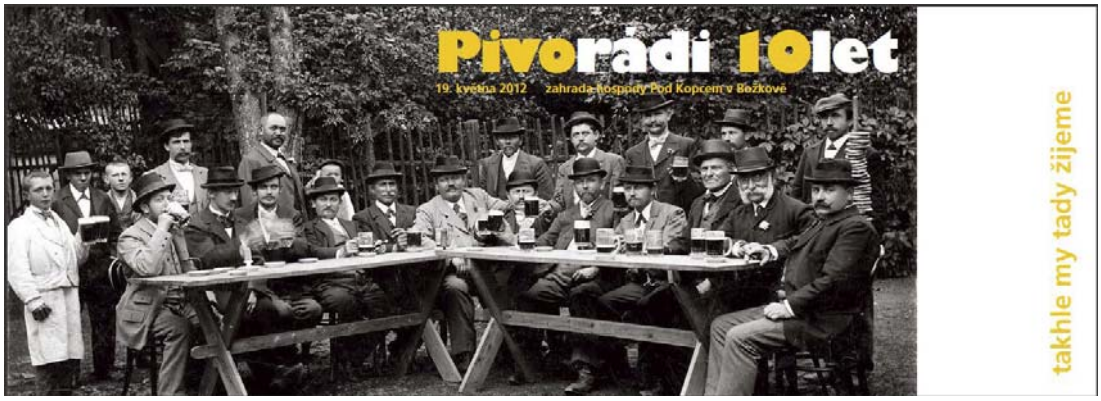

SCHÝBAL A BOŽKOV

Důležitým mezníkem v osobním životě Jana Schýbala byla koupě domu v památkové rezervaci v Plzni Božkově v roce 2002. Při rozhodování, zda koupit tento dům nebo byt v Plzni, jakoby zafungoval šestý smysl a zjevení genia loci starého domu z přelomu 19. století. Jan Schýbal cítil skryté možnosti, které toto zatím neutěšené místo nabízí. Že to byla dobrá volba se ukazuje záhy, neboť Jan zjišťuje, že je kutil, zahradník, designér, zedník, instalatér, kameník……. Nechává se unášet fantazií při rekonstrukci a radostí z vyklíčené bylinky. Odpočívá, nabírá inspiraci, tvoří nejrůznější zákoutí a je za to rád pochválen. Navazuje kontakty se sousedy, sbližuje se s místními v hospodě Pod kopcem, proniká do tajů vesnického komunitního života. Aktivně se zapojuje do dění, do týmu zdejších nohejbalistů, do organizování Starobožkovského bálu, či Silvestrovského výstupu na kopec Chlumek. Zjišťuje, že je to místo, kde se cítí doma, kde je mu dobře.

Prostor své velké zahrady vidí jako místo setkávání s přáteli. Pořádá (v roce 2012 čtvrtý ročník) každé léto v červenci výstavu svých fotografií na dvorku nazvanou „Před vlastním prahem". Lidé přicházejí, prohlédnou si nové fotografie vystavené na zdi dvorku, posedí, popijí, popovídají si, zastaví se v téhle uspěchané době. Setkávají se zde božkovští, galeristé, studenti, pedagogové, fotografové, výtvarníci, galeristi, kurátoři, přátelé, sousedé, tibetští mniši, psi a kočky a zjevně se tady všichni cítí spokojeně.

2012 Na božkovském dvorku

Foto: Šmídová Alice, Schýbal Jan

PŘÁTELÉ O JANOVI

Zbyněk Illek, ředitel Galerie 4, Cheb

Vzpomínáš na první setkání s Janem Schýbalem? Kdy a kde to bylo?

Úplně přesně si to nepamatuji, ale bylo to počátkem 80. let (83 – 85 ?), kdy jsem spolupracoval s fotografickou skupinou LUNA Plzeň. Její členové mě upozornili na Honzu, který byl členem jiného fotoklubu, hlavně na jeho fotky z Porty. Už tenkrát se v nich objevoval situační humor, tak příznačný pro jeho dokumentární tvorbu. Naše kontakty se rozšířily v průběhu studia na Institutu výtvarné fotografie v Opavě. Měl jsem v galerii KRUH (kterou Honza vedl v Plzni) svou první velkou samostatnou výstavu. V roce 1988 se zúčastnil prvního ročníku dokumentární dílny Ašsko. Tady se Honza věnoval fotografování v dětském domově pro děti do 3 let. Jeho soubor byl fotografovaný skrze různé mříže (u postýlek, ohrádek, teras, balkonů…) a vytvářel tak, možná nevědomky, soubor, který charakterizoval tehdejší dobu, kdy bylo co jíst, do čeho se obléknout, stát se o nás staral, ale chyběla svoboda, možnost volného pohybu……
To samozřejmě neuniklo pozornosti Státní bezpečnosti, která později výstavu i katalog zakázala.

Co tě zaujalo na jeho fotografiích a jak si vnímal jeho dokumentární tvorbu tehdy?
Na dílně v Aši v roce 1988 byly hvězdy - Štreit, Holomíček, Štecha, Hucek,….a jsem měl možnost vidět je při práci. Zároveň při tom také pozorovat „nové tváře" jako Ondřeje Kocourka, Václava Podestáta, Jana Schýbala… U Honzy mě zaujal jeho „ostych krást tváře", teprve se učil splynutí s prostředím a lidmi, ale už tehdy bylo patrné, že je mu bytostně nepříjemné vtrhnout do soukromí, do emocí jiného člověka. V pozdější době se naučil mimoslovní komunikaci, která mu umožňovala dostat se do centra dění, ale při tom nepopuzovat ostatní svým focením. Při práci potřebuje maximální možnou míru koncentrace na osoby a probíhající děj, protože nikoho nearanžuje, ale při plné koncentraci dokáže předvídat sled událostí a neviditelně se posouvá na místo, odkud bude fotit. Proto většina jeho kvalitních fotek vzniká i v rámci dílen, když ho neruší jiný fotograf.

Jako galerista a kurátor můžeš popsat jeho tvorbu?
Honza miluje dokument, zejména humanistický. Obdivuje se téměř všem dokumentaristům u nás i v zahraničí. Jeho výtvarné a fotografické vzdělání mu umožňuje velice rychle, možná i podvědomě, komponovat obrazy, což mu dává možnost se plně věnovat probíhajícímu ději. Zvláště výrazně se to projevovalo v dobách, kdy pracoval pouze černobíle. S nástupem digitální techniky se začal vyjadřovat také barevně, ale jeho hlavní doménou je černobílý obraz ať už z analogu nebo digitálu. Obsahově navazuje na tradici humanistické fotografie. Jeho konzervativní přístup je ozvláštněn jemným druhoplánovým humorem. Nikdy nedělal humoristickou fotografii nebo nevyhledával „figurky" vzbuzující úsměv. Každá jeho fotografie je příběh v jeho vyznávaném rozhodujícím okamžiku. K „příběhům" se dostává pomocí osobnostních vlastností: přátelskost, vlídnost, vstřícnost, ale i určitá „zádumčivost". Dokáže se rychle orientovat v prostředí i lidech, a to mu umožňuje dobře splynout s prostředím, pokud se mu to nepodaří, tak nefotí. Pro něj je důležité zachytit „skutečný život". Za uplynulé čtvrtstoletí se mu podařilo nashromáždit dlouhou řadu fotografií a s odstupem času se vrací do archivu negativů, ze kterého vybírá nově viděné práce staré mnoho let. Do archivu se vrací s novými zkušenostmi a také se zjištěním určitého deja vu (to už jsem přeci někdy fotil, někdy viděl). Několik posledních let tak začaly vznikat diptychy korespondující spolu s výtvarnými (formálními) nebo obsahovými podobnostmi. Do nich autor zařazuje nejen dokumentární práce, ale i vynikající zachycení krajiny. Diptychy dávají jeho pracím zcela nový rozměr a autorovi i divákovi umožňují skládat jednotlivé diptychy do nových souvislostí jako v dominu.

Jak vidíš Schýbala jako fotografa aktu?
No comment !

Obecně jaký je tvůj názor na klasickou černobílou dokumentární fotografii v dnešní době, kdy převažuje subjektivní dokument, inscenovaná či konceptuální fotografie?
Jako galeristu mě zajímají všechny oblasti fotografie, potažmo vizuálního umění.
Stejně jako neplatí více než století starý výkřik „malířství je mrtvé", nebude platit, že černobílá dokumentární fotografie zemře dnes nebo zítra.
Faktem je, že nové technologie přinášející do oblasti fotografie rychlost a snadnost jejího vzniku, možnost korektur všeho druhu, přinášejí i určitou povrchnost a plytkost vyjádření. Ale stejně jako v klasické dokumentární fotografii byly a jsou povrchní a plytké práce, jsou v subjektivním dokumentu, inscenované či konceptuální fotografii práce vynikající.
V této oblasti vnímám velmi citlivě fotografické školství ať už střední nebo vysoké. Myslím si, že je třeba klást důraz na „řemeslo" ať už v „archaické" podobě temné komory nebo v supermoderně vybaveném vizuálním centru. Frekventant, který si osvojil řemeslo, ať poté sám rozhodne, zda se bude prezentovat „subjektivním dokumentem" pořízeným telefonem za běhu setmělou ulicí nebo bude fotografovat kampaň na nové modely BMW. Oba by ale měli mít zvládnuté řemeslo. Často zjišťuji, že tomu tak není. Myslím si, že to není osnovami. Spíše hraje roli snaha o napodobování kritiky vysoce hodnocených autorů, ale bez poznání, že když dva dělají totéž, není to totéž.

Jiří Práznovský, fotograf, kamarád
Je spousta věcí, které mám na Honzovi rád, ale ze všeho nejvíce si vybavím jeho dovážení různých druhů a velikostí kamenů a kamínků z cest a dílen, hlavně v situaci, kdy se redukují zásoby jídla a pití v autě, jen aby si mohl odvést nějaký ten bugřík. Ten pak umístí na svou zahrádku a raduje se z něj, jak tam pěkně padne.

Viktorka Rybáková, fotografka, výtvarnice, básnířka
Honza je fotograf psích vidin a žen přistižených v nedbalkách. Je to kamarád májového deště a střelného humoru, spojuji si ho s rčením: "Pojď, ukážu ti svou sbírku objektivů." Ovlivnil mě jako člověk a to svou schopností sdělovat otevřeně nepříjemné pravdy.

Petra Duchková-Wolfová, fotografka

Cituji jeho větu, která začínající fotografku velmi potěší: "Tato fotka má jedinou vadu, že jsem ji nevyfotil já..."

Jindřich Štreit, fotograf

Fotografickou práci Jana Schýbala jsem měl možnost sledovat při společných projektech Galerie 4. Ať fotografuje ve městě nebo v individuálním prostředí domácností či sociálních ústavů, jeho fotografie jsou osobité, s názorem, zajímavou kompozicí. To se projevuje i v jeho profesionální práci.

Jolana Moravcová, fotografka, kamarádka

Jan Schýbal - to je pro mne laskavý humor, nadhled, pokora, nesmírná úcta k poctivé práci, zvláště našich předků, přesné pojmenování věcí, stavu i mysli a v neposlední řadě bezpodmínečné přátelství. Ovlivnil mě zásadou v technice: „ …držte mi ten foťák oběma rukama!"

Byla jsem jím oceněna jako nejlepší nosič jeho stativu. Odnaučil mne ostychu fotografovaných - stala jsem se jeho oblíbenou modelkou.

Naučil mne používat WC ne když je potřeba, ale když je příležitost (vyplatí se zejména cestovatelům).

Foto: Jolana Moravcová

ZÁVĚR

Zpracování bakalářské práce byla pro mne nová, zajímavá zkušenost. Získat co nejvíce informací, vše dát do časové posloupnosti, a k tomu ještě graficky dodržet některá pravidla byla práce nelehká a během ní jsem si uvědomila, že to byla velice pozitivní zkušenost.
Zdárné dokončení této práce bylo jistě také díky perfekcionalismu a smyslu pro pořádek Jana Schýbala. Bez pečlivě a dokonale nazvětšovaných fotografií , uložených v popsaných krabicích, by jistě byla celá moje práce sisyfovským hledáním různého materiálu. Popsané soubory v počítači a na pevných diskách byly též zdrojem pro mou práci. Přes menší nedorozumnění v komunikaci a zjištění rozdílnosti mužského a ženského vnímání, byla spolupráce s Janem Schýbalem velice zábavná. Pochopila jsem, že Jan Schýbal má nepřeberné množství vynikajících fotografií a souborů, které se do mé práce ani vejít nemohly, a utvrdilo mne, že je to fotograf, jež nás bude neustále překvapovat. Široký záběr jeho tvorby jen dokazuje, že ať se jedná o zátiší, portrét, akt, krajinu či dokument, je nutné přiznat originalitu, preciznost a technickou dokonalost jeho práce. Uvědomila jsem si, že v domě, v zahradě i na fotografiích vše podléhá danému řádu, který Jan Schýbal přirozeně potřebuje, cítí a vnímá. Pochopila jsem, že je náročný na sebe i na okolí a že je možné pod jeho vedením dosáhnout lepších výsledků, než by člověk sám od sebe očekával. U studentů jsem si ověřila, že je svým přístupem schopen předávat jim nejen své fotografické zkušenosti, ale také zdravý názor na lidské hodnoty a život obecně. Nespokojí se s průměrností a jeho povaha vyžaduje smysluplný dokonalý výsledek.
Je zklamaný, když někdo do své práce nedá maximum a spokojí se s průměrností. Dvojsmyslný sarkasmus může být mnohokrát bolestivý, ovšem pod jeho přísným pohledem se skrývá duše romantika a citlivého člověka. A tak jako vycítí správný okamžik ve fotografii, tak také vycítí u člověka jeho skryté tvůrčí možnosti a lidské vlastnosti.
Ve fotografii je a bude pro mne Jan Schýbal vždy velikým kritikem, jehož názoru si vážím. Jeho fotografie mě baví a ráda objevuji na jeho snímcích skryté jinotaje a spojitosti. Možná se může někomu zdát, že v některých fotografiích snad zachází za určitou hranici etiky. Záleží vždy na úhlu pohledu a zkušenosti pozorovatele. Pro mne to jsou vždy snímky o lidech, ke kterým Jan Schýbal přistupuje s citem, láskou a maximální pokorou.

SCHÝBAL VYSTAVUJÍCÍ

Samostatné výstavy

1987 – Kolem Porty – Slovanská Beseda, Plzeň, pozvánka

2000 – Neokázale – Galerie 4, Cheb

2001 – Černá a bílá – hotel Hvězda, Mariánské Lázně

2002 – AKTuálně – Galerie U Bílého jednorožce, Klatovy

2003 – Černá a bílá – Galerie města Plzeň

2004 – fotografie – Galerie umění Karlovy Vary

2006 – Osamoven – Galerie Thun, Lesov u K. Varů

2007 – Z Božkova za humna – Galerie Bazilika, České Budějovice

2008 – Poločas rozpadu – Galerie 4, Cheb

2011 – Kulmbach – Duel Nr. 1, Křížková, Schýbal

2009 – 2012 Před vlastním prahem / na Božkovském dvorku

Účast na projektech a společných výstavách (výběr)

1988 – 1990 – Mezinárodní dílny dokumentární fotografie (Aš, Luby, Mariánské Lázně), G4

1998 – 2012 – KonstAKTfoto Františkovy Lázně, mezinárodní dílna portrétu a aktu, G4 Cheb

1998 – Ten years after, Aš, mezinárodní dílna dokumentární fotografie, G4 Cheb

1999 – 2012 – Česko-francouzský projekt Bretaň – Cheb, G4 Cheb

2000 – Fotosafari, Sicílie, Bow Art Trust workshop, Londýn, G4 Cheb

2000 – Výstava k 15 letům trvání galerie, Galerie G4, Cheb

2001 – Maďarská puszta, Kecel, G4 Cheb

2002 – Osobnosti evropské kultury, Provance, G4 Cheb

2002 – Mapování prostoru – 5. Mezinárodní výtvarná akademie na sýpce Klenová

2003 – Krajina a lidé, Costa Brava, G4 Cheb

2001 – 2012 – Pivo, výstavy volného sdružení Pivorádi, Plzeň

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

1987 – Kolem Porty – Slovanská Beseda, Plzeň

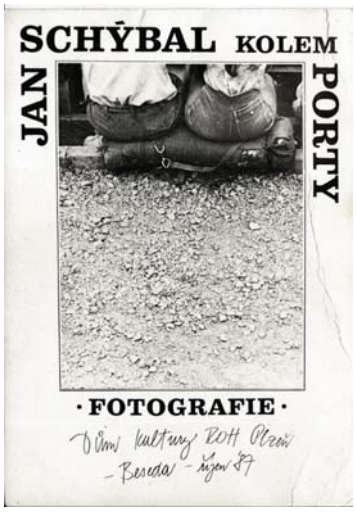

Pozvánka na výstavu

1999 Bretaň, Galerie 4 Cheb

Monsieur Yves ANDRE, Maire de Bannalec,
Monsieur Arnaud TAERON, Adjoint à la Culture,
ont le plaisir de vous inviter au VERNISSAGE de l'exposition :

« Libre choix »

Photographies et peintures des artistes tchèques de la Galerie 4 de Cheb

le MARDI 24 AOUT 2010 à partir de 17 H

Exposition : 25 août – 4 septembre

BIBLIOTHEQUE MUNICIPALE
3, rue de la Farandole – 29380 BANNALEC – Tél : 02 98 35 40 50

Tchèques et Français vont travailler ensemble

Photo : deux cultures se confrontent

Les photographes français et tchèques ont fait connaissance à la maison d'Hyppolyte.

La maison d'Hyppolyte a été le théâtre, lundi soir, de la rencontre entre les photographes tchèques et français. Tous ces artistes travailleront durant une semaine sur un même thème.

Tout a commencé par la venue d'un galeriste et d'une jeune photographe tchèques à Quimperlé. La jeune femme a exposé durant quelque temps ses œuvres au Présidial. L'idée est née ensuite. Pourquoi des photographes tchèques et français ne travailleraient-ils pas ensemble ?

Au bout d'un an, le projet a enfin pris forme. Dimanche, huit photographes tchèques (Pavel Cupàck, David Kurc, Zbyněk Illek, Pavel Màra, Jiri Cèrny, Jiri Nussbaumer, Jan Schybal, Katarina Hanova) et le galeriste sans qui rien ne serait arrivé, ont été accueillis à Quimperlé. Reçus par la propriétaire de la maison d'Hyppolyte, Michèle Lescoat, ils resteront en Bretagne durant une semaine. Lundi soir, les sept photographes quimperlois (Jean-Loup Bernard, René Prigent, Bernard Molins, Fabienne Charles, Claudine Capdeville, Alexis Bonnaire et Bob Nicole) qui collaboreront avec eux, sont venus les rencontrer. Ce premier contact, pas toujours évident à cause de la langue, s'est plutôt bien passé. Une jeune Tchèque, qui vit en France depuis quelque temps, a servi de traductrice. « **Cet échange est très intéressant. Les photographes Tchèques sont venus avec quelques-uns de leurs travaux. On peut ainsi confronter ces deux cultures et ces deux approches différentes de la photographie** », explique Sylvie Coroller, qui supervise le projet.

Ensemble, ils vont travailler durant la semaine sur un lieu photographique restreint, plus précisément une cabane au bord de la mer à Clohars-Carnoët. Ensuite, les photographes bretons iront à leur tour à Cheb en Tchécoslovaquie. Leurs travaux communs seront exposés à la chapelle des Ursulines à l'occasion de « Novembre en photos 2 000 ».

1/ Pozvánka 2/ Deník města Quimperlé 1999

Když se podíváte na fotky, tak slyšíte moře...

ČESKOFRANCOUZSKÝ PROJEKT/Mezinárodní dílnu umělecké fotografie Bretaň 1999 - Chebsko 2000 nyní čeká v režii chebské galerie G4 druhá část - práce v terénu našeho okresu

"To ohromení oceánem tam je...." uvádí nad krabicemi snímků pořízených před časem našimi fotografy v Bretani ředitel chebské galerie G4 Zbyněk Illek. "Co je pro Francouze banalita, z toho my jsme byli u vytržení," dodává a znovu září nad každičkým detailem prvních náhledů od ´móře´. Podobně nedávno šílela nadšením řecká fotografka Martha Lyberi, když na Chebsku zamířila do lesa. "Tolik vánočních stromečků jsem v životě neviděla," konstatovala smrtelně vážně...

■ MARTINA KUŽELOVÁ

Českofrancouzská dílna umělecké fotografie Bretaň 1999 - Chebsko 2000 má tedy první etapu za sebou. Po dva týdny ji v září absolvovalo dvanáct nadšenců v čele s ředitelem galerie fotografie G4 v Chebu Z. Illikem, devět francouzských umělců a tři organizátoři z francouzské strany. Příští rok v červenci přijedou naopak do Chebu, aby se opět prostřednictvím fotografie pokusili vyjádřit své pocity z našeho kousku země. Nejlepší práce z obou setkání pak budou tvořit výstavní kolekci na obou ´dotčených´ místech.

Kde to vlastně začalo?

"Po listopadovém úspěchu chebské fotografky Viktorie Rybákové a naší galerie na festivalu v Quimperle, na jižním pobřeží Bretaně, vnikla společně s tamními fotografy idea [illegible] prozrazuje Z. Illek. Sám již má s takovými projekty nemalé zkušenosti, když od roku 1982 organizuje až tři do roka. "Garantem této akce se stal na francouzské straně odbor kultury tamější radnice vedený Sylvií Corroler, u nás se něco podobného nepodařilo, a tak ji zaštítila naše galerie."

Právě v galerii této půvabné dámy Michele Lescoat se uskutečnila výstava (na snímku i s vystavenými pracemi z Čech), jež měla u Francouzů velký ohlas. *Foto HANA OLIŠAROVÁ*

ty odstartovalo projekt Poznávání budoucích zemí Evropského společenství a pořádá netradiční výstavy a vydává katalogy a knihy mapující život na venkově, zkulturněnou krajinu atd. "Projekt se již dotkl Polska, Maďarska, Bulharska, Rumunska, Albánie a Litvy," pokračuje Z. Illek, "ale na naší straně nenašel partnera. Proto jsme se jím stali my, galerie G4. Při zpáteční cestě nám byla udělena audience u pana ministra v Paříži a doufám, že výsledky z jednání se v budoucnu v galerii projeví."

Vstřícný ministr Perrot

Při shánění finančních prostředků na projekt Bretaň 1999 - Cheb 2000 se podklady dostaly až na stůl francouzského ministra zemědělství Erica Perrota, který o akci projevil skutečně velký zájem. "Jeho ministerstvo totiž před dvěma lety odstartovalo projekt Poznávání budoucích zemí Evropského společenství a pořádá netradiční výstavy a vydává katalogy a knihy mapující život na venkově, zkulturněnou krajinu atd. "Projekt se již dotkl Polska, Maďarska, Bulharska, Rumunska, Albánie a Litvy," pokračuje Z. Illek, "ale na naší straně nenašel partnera. Proto jsme se jím stali my, galerie G4. Při zpáteční cestě nám byla udělena audience u pana ministra v Paříži a doufám, že výsledky z jednání se v budoucnu v galerii projeví."

Přímo na břehu oceánu

Čeští účastníci dílny v Bretani - z Chebska vedle Z. Illka Pavel Cupák, Jiří Černý, Katarína Hanová, David Kurc a Jiří Nussbaumer, Jan Schýbal z Plzně, Ivana Zimáčková z Chodové Plané a dvě modelky Soňa a Lucie - měli k dispozici přímo na břehu oceánu dřevěné stavení z roku 1920, jež měli jako základnu. Stanový tábor postavili na pozemku farmy asi sto metrů od pobřeží.

"Hlavní organizátorkou dílny z francouzské strany byla Michele Lescoat, která má ve svém penzionu galerii. Zde také nyní byla představena kolekce české skupiny, kterou jsme s sebou přivezli," uvádí Z. Illek "vernisáže se zúčastnili nejen zástupci radnice, ale i představitelé kulturního a politického života z celé oblasti.

A vzhůru do práce

Účastníci dílny se rozdělili do skupin podle témat: Krajina, Architektura, Lidé a reportáž, Akt a krajina. Tyto skupiny pracovaly na trasách po pobřeží do vzdálenosti asi 50 kilometrů, hlavním těžištěm práce se ale stalo těsné okolí zmíněného dřevěného stavení. "Krásné místo, zátočina s rozervanými skalami, odkud se nikomu nechtělo," vysvětluje Z. Illek. "Možná právě proto byli všichni velice pilní, pracovali celý den, v noci se zábleskovým zařízením, za každého počasí."

Na základně se také vařilo, což měla na starosti Hana Olišarová, jinak odborná pracovnice G4. Původně se počítalo jen s českými žaludky, ale ponáhlo, která bohudík trvala pouze jeden den," vzpomíná Z. Illek. "Až tam jsem si uvě-

Česká skupina před svou základnou na břehu oceánu.

Katarina Hanová předvádí modelce svou představu postoje na břehu oceánu. S technikou jí pomáhá lektor dílny, fotograf a pedagog Slezské univerzity v Opavě Pavel Mára.

Na návštěvě u René J. Renaulta. *Foto 4x JAN SCHÝBAL*

Jdem na to...

domil, že také mohla trvat jeden týden a že naše existence ve stanech by pak byla velmi problematická. Na druhé straně to, že jsme spali ve stanech a sami si vařili, vzbudilo u lidí v celém okolí velký ohlas. Sami nám pak v čase bouře nabízeli ubytování u nich doma.

Milo také bylo v místním lyceu pro pět stovek studentů -komplexu školy s ubytováním a bohatou knihovnou. Až tady české výpravě došlo, že právě na základě přednášky Z. Illka, kterou měl ještě ve staré budově školy v roce 1991, se předělávaly původní plány školy se na plážích ´dělal akt´), tak tisk či tamní umělce (sama Bretaň láká umělce, kteří se tu usazují natrvalo či v letních sídlech). Pozvání přijala do tří ateliérů, z nichž k nejznámějším patří ateliér vedmdesátiletého pana Remella. Shodou okolností bydlel 200 metrů od českého slanového tábora - na místě, které si zvolil před osmadvaceti lety.

Na vlastní kůži

"Zažili jsme bouři, i podle vyjádření místních velmi sil-

Přitahovali tisk i umělce

Skupina našich fotografů přitahovala jak Bretaňany (zejména ovšem muže - to když této myšlenky a byl to pro mne šok," připouští ředitel chebské G4. "Ve škole, kde se rozbahlá výuka fotografie, jsem měl i tentokrát přednášku - pro posluchače skutečně znalé. Příjemný zážitek. S některými se uvidíme v Chebu v červenci, kdy lyceum chystá cestu autobusem právě u příležitosti druhé etapy naší dílny Bretaň 1999 - Chebsko 2000."

Sponzoři – fotografické dílny: Silnice Cheb, Tego 2000, Zemědělské stavby Cheb, Ing. Rod, Lázně Frant. Lázně, Ilford, Škoda - Foto technika Praha a Aral Cheb. PI

Chebsko 9. října 1999

2000 – Neokázale – Galerie 4, Cheb

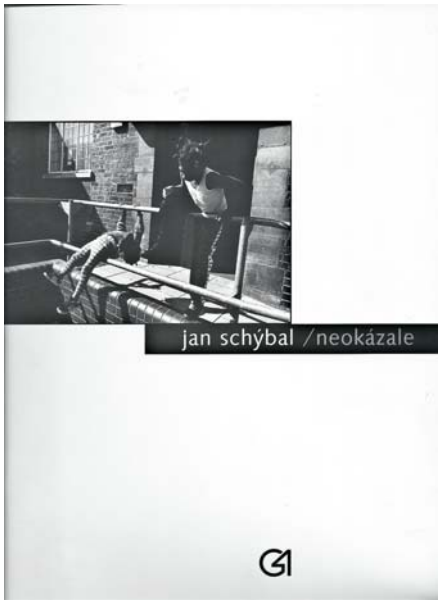

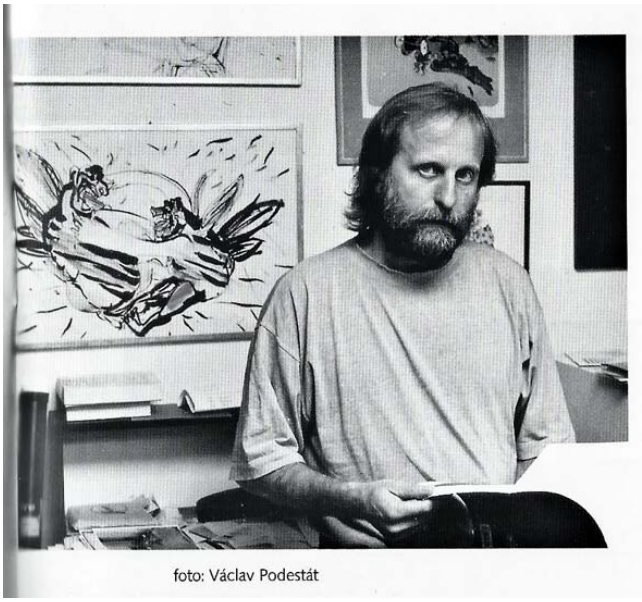
foto: Václav Podestát

Důstojná výstava neokázalého mistra klasického dokumentu

FOTOGRAFIE/Prostý, nevykalkulovaný, dobře odpozorovaný závěr mluví jasněji a často naléhavěji než efektní inscenace výjevů

■ ZLATA HUTTOVÁ, Cheb

Chebská fotogalerie G 4 oslavuje 15. výročí své existence, k němuž si pozvala plzeňského fotografa dokonale klasického dokumentu JANA SCHÝBALA /nar. 1958/, jehož výstavu zahájila 8. prosince.

Galerie i fotograf jsou léta spolu spjati, jak vzpomněl ředitel Zbyněk Illek, autor v roce 1985 zakoupil od jakéhosi námořníka fotoaparát, a tím zahájil svou dráhu. Vystudoval Střední grafickou školu, pak Institut výtvarné fotografie v Praze a pár let po vzniku chebské galerie se začal zúčastňovat všech jejích domácích i zahraničních dílen. Tato výstava je určitou bilancí dosavadního tvůrčího vývoje, třebaže většina prací pochází z posledních dvou tří let.

Názor na každý výstavní soubor bývá subjektivní. Zde se zdá, že není nic přesnějšího a pro fotografii vhodnějšího než dokument. Prostý, nevykalkulovaný, dobře odpozorovaný závěr mluví jasněji a často naléhavěji než efektní inscenace výjevů. Zde jsou snímky z Aše, Lubů i Bretaně, z Františkových Lázní, Neapole i sicilského Palerma, z Londýna paláců i zanedbaných ulic. Děti na chodnících i v domovech za mřížovými vraty, hračky, uklizené i nepořádné ulice, které hovoří o zemi - zcela jistě se rozpálená a líná ulice italská liší od spěchu trotuárů Londýna. Střecha chalupy vypoví o charakteru hospodáře či kraje. Tváře lidí v houfu i zblízka občas zachytí detail, výraz, který prozradí atmosféru okolí i náladu jedince.

Nejpůsobivěji citlivou vnímavost a psychologické vidění autora vyjadřuje cyklus Marta z r. 1998 husitské církve Farářka z Plzně je tu v činnosti i odpočinku, mezi lidmi i o samotě, s tváří usměvavou i ovládaně vážnou - divák ví, že muselo vzniknout množství záběrů, z nich byl pořízen výběr, ale to, co je vystaveno, dokonale vypovídá o charakteru a životě žitém v tichosti a lásce k lidem. Je to cyklus shrnující i fotografické vlastnosti prací - bez rafinovanosti, v prostotě a pokoře působící hlubokým soustředěním J. Schýbala. Soubor vypovídá o jeho inteligenci a schopnosti vnímat to podstatné, co tvoří pozorně nahlíženou a upřímně cítěnou pravdu života.

1/ Katalog k výstavě 2/ MF Dnes 2000 3/foto: Václav Podestát

2001 – Černá a bílá – hotel Hvězda, Mariánské Lázně

Schýbal vystavuje dokumentární snímky

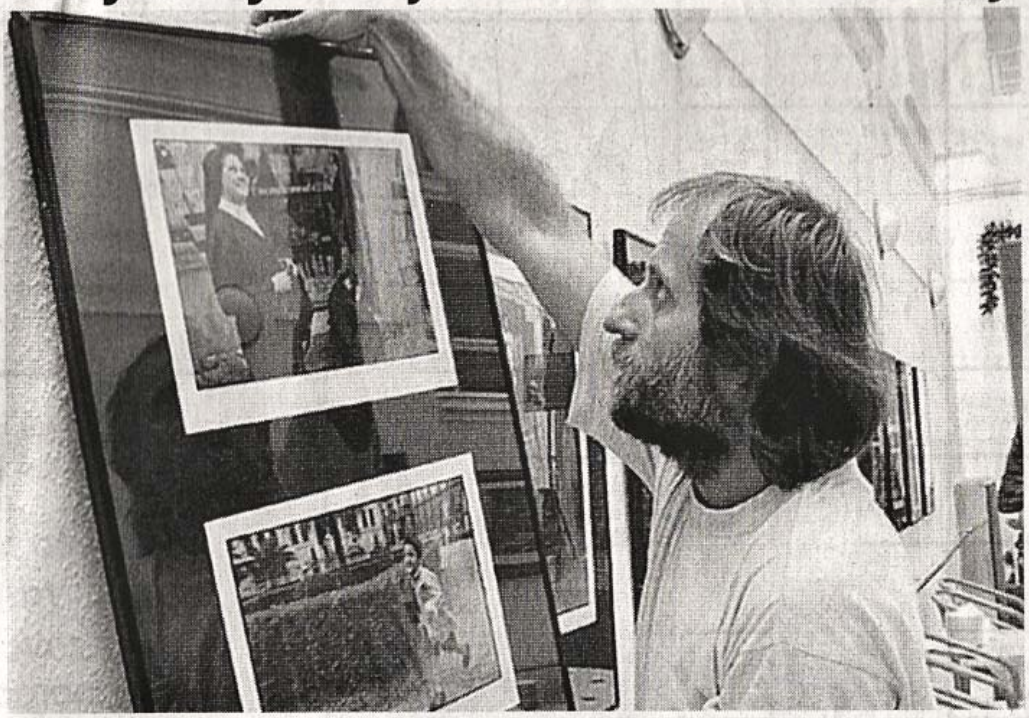

ČERNÁ A BÍLÁ. *Fotograf Jan Schýbal představuje v Galerii mariánskolázeňského hotelu Hvězda na výstavě nazvané Černá a bílá zhruba padesát dokumentárních snímků z různých zákoutí evropských zemí. Většina vystavených fotografií vznikla v období posledních tří let při fotografických dílnách s chebskou fotogalerií G4, některé snímky byly pořízeny již před patnácti lety. Návštěvníci mohou fotografie zhlédnout do 16. listopadu.* FOTO: DAVID KURC

MF DNES 10. října 2001

2002 – AKTuálně – Galerie U Bílého jednorožce, Klatovy

KRAJ PLZEŇSKÝ

MF DNES - 28. února 2002

MUZEUM: Jana Brožová, Rekonstrukce středověké hrnčířské pece. Otevřeno denně až pátek 9-12, 13-17 hodin. Cyril Bouda - z hordy uměleců.

KLENOVÁ
Výstava
ZÁMEK KLENOVÁ: Stálá expozice ze sbírek Galerie Klenová.

KONSTANTINOVY LÁZNĚ
Koncert
LD PRUŠIK: Juvenka (19.30).

MARIÁNSKÝ TÝNEC
Výstava
MUZEUM SEVERNÍHO PLZEŇSKA: stálá expozice - Historie okresu Plzeň-sever, Umělecká litina, Pamětní síň Marie Uchytilové. Otevřeno pondělí až pátek 9-15 hodin.

MĚČÍN
Výstava
MĚSTSKÝ ÚŘAD: Stálá expozice: Skalovské hrnčířství. Otevřeno út, st, pá 10-16, so 9-15 hodin.

NEPOMUK
Výstava
MĚSTSKÉ MUZEUM A GALERIE: Stálá expozice: Síň nepromokavého rodáka malíře Augustina Němejce.

PLANÁ
Výstava
HORNICKÉ MUZEUM: Stálá expozice: Důlní technika. Otevřeno po objednání na telefonu: 0184/798 040.

PLASY

EDEN: Dannyho partiči. Akční USA (17.00, 19.30).
ELEKTRA: Hrabě Monte Cristo. Příběhový USA (17.00). Černý jestřáb sestřelen. Válečný USA (20.00).
MINIKINO: Skleněný dům. Drama USA (17.00, 20.00).
Činohra
DIVADLO ALFA: Smolíček Páchotil-

SALOON ROUDNÁ: The Inner Band, WooDooWooD (20.00).
SANTÁN V ANDĚLSKÉ: David Murphy Band (21.00).
Přednáška
ZPC MUZEUM: Turecko z tisíce a jedné noci, přednáší Martin Liew (18.00).
Výstava
GALERIE 21: Stálá expozice: projekci expozice obrazů a užitého umění, starožitností. Otevřeno pondělí až pátek 10-17, sobota 9-12 hodin.
GALERIE ATRIUM: Pavel Žák - obrazy. Otevřeno pondělí až pátek 10-18, sobota 10-12 hodin.
GALERIE ESPRIT: Barvy a City - po-

pátek 9-15 hodin.
GALERIE U PÁVA: Stálá expozice: Josef Ponecký - obrazy, grafika. Otevřeno út,čt,so,ne 10-18 hodin.
GALERIE U SV. ANNY: Jan Brabenec - obrazy a šperky z kůže. Otevřeno pondělí až pátek 10-18 hodin.
GALERIE V KLUBU ESPRIT: Karel Havlíček: Černou na bílé-podoby krajiny - kresby tuší. Otevřeno pondělí až pátek 11-21 hodin.
MAZHAUZ RADNICE: Mladina - příležitostný tématický soubor. Otevřeno denně 8-18 hodin.

ROKYCANY
Film
Druhá vlna. Komedie ČR (19.00).
Výstava
MUZEUM R. HORÁKA: Stálá expozice: Rokycansko v minulosti od pravěku do počátku 20. století, Řeckořímská na Podbrdsku a Rokycansku, historie železářské výroby od středověku do počátku 20. století, vývoj výroby uměleckých litin, hamry a hamerníci, rekonstrukce pochůzkové dílny. Otevřeno úterý až neděle 8-12, 12.30-16 hodin. Patří mezi nás IV., práce z textilní výtvarné dílny.

SUŠICE
Film
Příšerky s.r.o. Komedie USA (17.00). Skleněný dům. Drama USA (20.00).

TACHOV
Film
MZE: Pán prstenů I. - Společenstvo prstenu. Fantasy USA (19.30).

VÝSTAVA. *Fotografie Jana Schýbala jsem k vidění v klatovské Galerii U Bílého jednorožce.*

PÁTEK 1. ÚNORA 2002 17

V galerii vystavují fotografie i malby

Klatovy - Vernisáží začínají dnes od 16.30 hodin v Galerii U Bílého jednorožce v Klatovech zajímavé výstavy tří umělců.

Přeřan Jan Schýbal pořídil dokumentární fotografie spojující mozaiku obyčejného dění kolem nás a neopakovatelnými okamžiky. Jeho výstava pod názvem AKTuálně se nachází v přízemí a podzemí galerie. Obrazy Vladimíra Kafky budou pro změnu k vidění v prvním patře galerie. Několik souborů spolu s malbou nazval autor Záznam paměti. Druhé poschodí patří Vanese Hardi a jejím objektům, na kterých pracuje cíleně vědomě několik let.

Součástí vernisáže je recitace v podání Mileny Dvorské a hrou na etnické nástroje a zpěvem se představí Vlastimil Matoušek se svými dětmi v pořadu nazvaném Tvary a ticha tónů. Výstava trojice umělců, jejíž kurátorkoue Helena Hrdličková, potrvá do konce března. (ng)

Plné ruce práce s instalací svých maleb měla ve středu odpoledne Vanesa Hardi. Spolu s dalšími umělci - Janem Schýbalem a Vladimírem Kafkou - budou ode dneška vystavovat v Galerii U Bílého jednorožce na klatovském náměstí. Foto Radmila Nagyová

U jednorožce se shodnou obrazy s fotografiemi

■ BEDŘIŠKA BRŮHOVÁ

Klatovy - Galerie U Bílého jednorožce v Klatovech nabízí ve svých prostorách do 31. března hned tři výstavy, které se navzájem dobře shodnou. Kurátorka výstav Helena Hrdličková představila na vernisáži 1. února mladou výtvarnici jugoslávského původu Vanesu Hardi směřující k uchopení prostoru monochromními objekty. Další mladý výtvarník Vladimír Kafka, experimentující i s hmotou barvy, byl prezentován Věrou Jirousovou. Jeho literární projev Záznam paměti, také plný barev a forem, přednesla herečka Milena Dvorská. Hudebním vystoupením provázel vernisáž Vlastimil Matoušek se svými dětmi v projektu Tvary ticha a tónů.

Třetím z vystavujících umělců je plzeňský "fotograf okamžiku" Jan Schýbal. Jeho vývojové etapy přiblížil účastníkům vernisáže fotograf, teoretik fotografie a ředitel Galerie G 4 v Chebu Zbyněk Illek. V klatovské galerii předvádí autor široký záběr od světa jeptišek až k poufovému hrdinovi, živé dojmy z cest, a nechybějí ani fragmenty jeho velkého tématu dětského domova.

Mezi mnoha snímky zachytil v londýnských fotografiích v jednotě kontrastu u bílé a černé dívky silné etnikum města, vystihl i moment klokotání uspě-

Z fotografií Jana Schýbala vystavených v Klatovech.

chaného davu oproti stereotypu vyrovnané řady mužů odosobněně čtoucích denní tisk. Jeliož každé autorovo stisknutí spouště je zároveň sociologickou sondou, setkáváme se i s tématem nejubožejších. Jinde fotografa láká přirozená groteskност sešlosti, kde se radostně dmou vydutá břicha, zdvihají kelímky a nese se vůně piva. Sicílie zase přinesla zvěčnění povýšené všednosti hyperaktivního pohybu dětí a přeplněných ulic, vyvažované statikou hlubokého náboženského zamyšlení dospělých mužů. Záběr z Florencie osobitě sjednocuje zobající holuby, krmícího se koně a svačícího tloušťka. V Maďarsku Schýbala zaujal syrově tepající život vyjádřený dobře živenými muži ve spojení s těžkými valachy a detaily prostých radostí.

Umělec nabitý invencí nekonečných postřehů je také autorem zvláštní hladivé ironie, laskavého nadhledu spojeného s hlubokým vnitřním sklonem sociálního vidění. Povyšuje všednost do centra cítění a mozaikou okamžiků ujišťuje o její neopakovatelnosti. Často a s úmyslem je také fotografem fotografujících. S humorem a jemnou škodolibostí snímá nehlídané chvile. Tak je pojednán i jeho cyklus aktů. Uvádí s pikantní příchutí nestřežené okamžiky samozřejmě obnažených modelek. V nudných přestávkách fotografování nebo naopak uvolněných v těle i ve smíchu. Ale i lehce humorně neladné postoje dívek hovoří vždy původní přirozenou krásou.

Fotograf Jan Schýbal vystavuje do konce března v Galerii U Bílého jednorožce v Klatovech. Foto Václav Podestát

Chystám se vydat jinudy a jinam, ale vím, že chci vypovídat o lidech

■ Mgr. BEDŘIŠKA BRŮHOVÁ

Klatovy - Do konce března vystavuje v klatovské Galerii U Bílého jednorožce umělecký fotograf Jan Schýbal. Narodil se v roce 1958 v Plzni a studoval na Institutu výtvarné fotografie. Věnuje se oboru dokumentární fotografie, v němž vyzrával na dílnách pořádaných Galerií G 4 v Chebu.

Jak jste se poprvé dostal k fotografii?

Už ani nevím, jak začaly mé první fotografické pokusy s flexaretou po rodičích. Na vojně jsem měl fotoaparát ve skříňce za kominky a fotografoval jen příležitostně. Úspěšnější pokusy přišly s vypůjčenou služební praktikou. Až později jsem si ušetřil na přístroj Canon AE - 1, který jsem zakoupil od jakéhosi námořníka a který mě doprovází dodnes.

Proč jste se rozhodl zaměřit na černobílou fotografii?

U černobílé fotografie mohu veškerý proces hlídat sám. Je také bližší zredukovanému pohledu na tvar, světlo i stín. Barva mě může někdy odvádět od stěžejního sdělení.

Kde jste již vystavoval?

Na mezinárodních dílnách dokumentární fotografie v Aši, Chebu, Mariánských Láznich, představil jsem se na výstavách 20 let Institutu výtvarné fotografie v Opavě, Praze, Chebu a Katovicích. V Chebu jsem se podílel na výstavě My v krajině a výstavě k patnácti letům trvání Galerie G 4. Vystavoval jsem na Fotosafari na Sicílii, na výstavě česko-francouzské dílny fotografie v Chebu a Bretani, v Quimperlé ve Francii a nyní tedy v Klatovech.

Jak si vybíráte témata?

Dokumentem fotografie chci vždy zachytit obecnou výpověď o životě. Inklinuji k tomu, aby ve fotografii byl humor, nadsázka. Nezlehčující, ale nacházející pozitiva. Vnitřní potřeba nafotit silné snímky u mne stále trvá.

Přemýšlíte o dalším projektu?

Dnes se cítím na rozcestí. Vnímám potřebu jiného směru, ale ještě nevyjasněného. Chci se vydat jinudy a jinam, ale určitě dál. Jistě vím jen to, že to budou zase lidé.

1/ MF Dnes 28. Únor 2002 2/MF Dnes 1. Únor 2002 3/ MF Dnes 8. Únor 2002 4/ MF Dnes 19. Února 2002

2003 – Černá a bílá – Galerie města Plzeň

GALERIE MĚSTA PLZNĚ

Vás srdečně zve spolu s autorem
na zahájení výstavy

Jan Schýbal /fotografie

černá a bílá

ve čtvrtek 9. ledna 2003 v 17 hodin
v nadzemí Galerie města Plzně, mám. Republiky 40

výstavu zahájí ředitel galerie Václav Malina
autora a jeho tvorbu představí Zbyněk Illek,
ředitel galerie fotografie G4 v Chebu

výstava potrvá do neděle 16. února 2003
otevřeno úterý až neděle 10 - 12, 13 - 18 hodin
výstava se koná ve spolupráci s galerií G4 v Chebu

Galerie města Plzně o.p.s., Dominikánská 2, 301 12 Plzeň, Česká republika
tel./fax: +420 378 035 510, tel.: +420 378 035 312
galerie.mesta.plzne@mmp.plzen-city.cz

Výstava fotografií plzeňského fotografa Jana Schýbala má název Černá a bílá. Foto PRÁVO – Ivan Blažek

Fotografie i kresby v městské galerii

Svatava Hernandezová

Letošní sezónu zahájila Galerie města Plzně výstavami tří umělců. V nadzemí představuje Plzeňany Jana Schýbala a jeho fotografie, vedle nich kresby Ivana Valy. V podzemní části galerie pak lze navštívit instalace libereckého autora Jana Stolína.

„V případě Jana Schýbala je to náš dluh vůči němu už z loňska, kdy samostatně vystavoval v Klatovech, Chebu či Mariánských Láznich. Ve svém rodném městě se ale zatím souhrnnější výstavou nepředstavil. K němu jsme potom hledali určitý protipól, který jsme nalezli v osobě Ivana Valy, který se v Plzni se svými kresbami představuje vůbec poprvé," řekl Právu Václav Malina, ředitel Galerie.

Není bez zajímavosti, že první z plzeňských tvůrců je původně grafik a Vala naproti tomu je fotograf, ostatně známý z let 1988–89 svěšením jeho výstavy v plzeňské Luně a také v Praze. Nyní ho může veřejnost poznat také jako kreslíře. V Galerii je vystaven průřez jeho tvorbou posledních šesti, sedmi let.

Schýbal v plzeňské galerii vystavuje zhruba stovku svých fotografií převážně z posledních čtyř let. Jsou jemnými postřehy z jeho cest do Londýna, Bretaně, Provence i po tuzemsku. K fotografii se dostal v roce 1985 a od samého počátku jsou v zájmu jeho objektivu zejména lidé se svými osudy. V jejich každodenní všednosti hledá a nachází drobné perličky humoru a pozitiva, což dokumentuje i jeho expozice.

Poslední, pro mnohé možná šokující, je instalace Jana Stolína nazvaná Posuny_B_GP, která má v Plzni svoji premiéru. Spojuje se v ní několik elementů jako světelné a zvukové efekty s využitím zlomků erotických internetových stránek a instalací přístrojů. Konfrontuje tak elektronická média a průmyslové výrobky s hlavními principy sochařství.

Všechny expozice může veřejnost vidět do 17. února.

Černá a bílá v globalizovaném světě

V prestižní Galerii města Plzně předkládá do 16. února své práce dokumentární fotograf Jan Schýbal.

■ VĚRA A MILOSLAV ŠMÍDOVI

Plzeň - Dokumentární fotograf Jan Schýbal připravil pro Galerii města Plzně dosud nejrozsáhlejší výstavu fotografií, která se kdy v krajské metropoli uskutečnila. Svou expozici nazval prostě Černá a bílá. Pracuje totiž výhradně s klasickou nebarevnou fotografií. Ale název upozorňuje i na skutečnost, že se na jeho snímcích střetávají lidé různých osudů a životů, různých ras, že trvá protiklad moderních velkoměst a zaostalého venkova, chudoby a bohatství, přírody i civilizace v současném globalizovaném světě.

Umělec fotografuje muže a ženy, starce i děti, psy, domácí zvířata i sochy, své záběry loví na ulicích, v parku, na pláži, v metru, v čekárně i na tržišti, na bulvárech i v přírodě. Objevuje všední život, ale i chromého člověka na odloženém dětském vozíku, bezdomovce či zemědělce. Ale objevuje i jeptišku na rušné městské avenue či tloušťka se sklenicí na pivním břichu. Svým objektivem zachycuje lidi při práci i během odpočinku, ve všedních dnech i o slavnostech. Fotografuje v Chebu, Karlových Varech, Mariánských Láznich i v Klenové, ale svá safari podniká i během svých cest po Itálii, Francii nebo po Londýně, zvlášť přitažlivá je pro něho zemědělská oblast Maďarska.

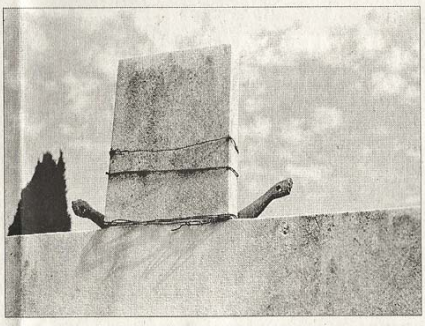

Z tvorby Jana Schýbala v plzeňské Galerii města Plzně.

Už po několik roků se Schýbal zúčastňuje v Chebu Mezinárodní dílny aktů a portrétů a loni vystavoval své akty pod názvem AKTuálně na samostatné expozici. K tomuto velmi frekventovanému tématu přistupuje originálně. Do středu pozornosti umisťuje práci fotografa s modelem, model i fotograf si na jednotlivých snímcích vyměňují těžiště záběru. Obraz bývá doplněn objekty z ateliéru, například štaflemi nebo reflektorem. Nearanžovaně a bezprostředně působí i akty skupinové.

Jako profesionální fotograf odvádí dokonalou řemeslnou a umělecky vyzrálou práci. I z detailu dokáže vytěžit maximální účinek (záběr několika párů rukou při jakémsi slavnostním aktu). Objevuje neobvyklé podhledy (pes mezi nohama sochy koně), zná účinek tmy a světla i cenu struktur různých objektů, umí pracovat s pozadím, je mistrem kompozice. Experimentuje i s diagonálním posunem obrazu nebo s excentricky umístěnou figurou. Přitom jeho snímky působí naprosto bezprostředně, divák si ani neuvědomuje, že někdy jde o rozumově podloženou konstrukci.

Autor sám přiznává, že vždycky byli ve středu jeho zájmu lidé se svými osudy a že v jejich každodenní všednosti hledá a nachází i drobné perličky humoru.

1/ Pozvánka 2/ Západní Čechy – Plzeňský kraj 17. Leden 2003 3/ MF Dnes 13. Února 2003

Jan Schýbal vnímá realitu hledáčkem

Plzeňský dokumentární fotograf Jan Schýbal absolvoval Institut výtvarné fotografie a po dlouhá léta je účastníkem řady fotografických dílen pořádaných chebskou galerií G4. Tvořil tak na Sicílii, v Bretani, Londýně, Maďarsku, Provenci, na školách fotografického vidění i na Kontaktfotech s tématy aktu a portrétu. Po předešlých čtyřech samostatných výstavách předkládá do 16. února své práce na další samostatné expozici Černá a bílá v Galerii města Plzně.

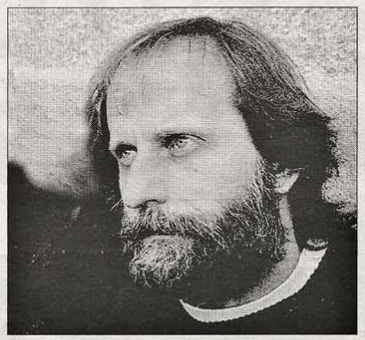

■ BEDŘIŠKA BRŮHOVÁ

Vystavoval jste už někdy tak velký soubor fotografií? Co pro vás současná prezentace znamená?

S podobně velkým souborem vystavuji už potřetí. Poprvé v Chebu v jakési Mekce fotografie v Galerii G4, podruhé v Klatovech v Galerii U Bílého jednorožce a nyní poprvé v rodném městě. V Plzni je mnoho lidí, kteří mě znají, ale moji práci ještě v této šíři neviděli, a Galerie města Plzně je navíc galerií prestižní.

Co je především objektem vašeho hledáčku?

Na fotografických dílnách a na Kontaktfotech jsem si našel svůj humorně dokumentární pohled. I na snímku aktu je model v konfrontaci s fotografujícím a spolu pak s nějakou nadsázkou, paradoxem, což je ale téměř ve všech mých fotografiích. A jak řekl ředitel chebské galerie G4 Zbyněk Illek, není pro mě podstatné, kde fotím, ale především, co fotím. Stavím na lidských příbězích, které se odvíjejí všude jakoby stejně.

Je těžké vstupovat někomu do okamžiků života?

Trvá mi vždy den nebo dva, než se fotograficky rozehřeji a dostanu do stavu, kdy vnímám realitu kolem sebe hledáčkem. Trpím skutečností, že z odvíjejících se obrazů mohu postihnout jen zlomek. Mnohdy mě rostoucí hladina napětí zcela vyčerpává, ale nic jiného dělat nechci. Snažím se o výpověď toho, co ze mě bezděčně vyvěrá. V zachycených příbězích jsem se našel.

Odkud přišla inspirace k vašim posledním snímkům?

Žádnou inspiraci nikdy nehledám. Jdu mezi lidi, vnímám, a když cítím, že by se něco mohlo udát, mačkám spoušť ještě v okamžiku předtuchy a "ono to nevyjde". Ale vyjde třeba po padesáté.

Začlenil jste se do plzeňské kultury. Jak na vás působí její prostředí?

Nemám moc času. Koupil jsem domeček v Božkově, a tak místo kultury trávím čas spíše s lopatou a kolečkem. Ale vím, že v Plzni probíhá celá řada kulturních akcí a pořadů na vysoké úrovni.

Kam povedou vaše další umělecké záměry?

Možná je čas na nějakou změnu. Fotografie začínají být přes různá prostředí, různou perspektivu i dělení na plány najednou stejné. Nepřivádím je dál, jen mám dobrý pocit, že si na nic nehraji. Přemýšlím o dalším a jiném pohledu. Neostré linii v černobílé, která bude zase o lidech, ale s větším důrazem na výtvarno. Mé fotografie z poslední doby jsou jakoby vážnější. Hledám obecně platné archetypy člověčiny. To všechno ale musí přijít samo a dobrý snímek je i kus náhody a štěstí.

Jan Schýbal: Motocyklisté v Palermu. Z výstavy v Galerii města Plzně.

2004 – fotografie – Galerie umění Karlovy Vary

ÚTERÝ 8. ČERVNA 2004 29

Doma i ve světě potkává fotograf Jan Schýbal stejného člověka

Na člověka soustřeďuje svůj zájem fotograf Jan Schýbal z Plzně. Nyní o tom přesvědčuje výstava jeho snímků v karlovarské galerii.

■ BEDŘIŠKA BRŮHOVÁ

Karlovy Vary - Galerie umění Karlovy Vary představuje do 20. června dvě expozice umělecké fotografie. Vedle zakladatele chebské Galerie fotografie G4 a jejího dosavadního vedoucího a kurátora Zbyňka Illeka (1954) zde vystavuje také plzeňský fotograf Jan Schýbal (1958).

Jan Schýbal

Po Střední grafické škole v Praze absolvoval rodák z Plzně Institut výtvarné fotografie v Opavě, vedl výstavní síň plzeňského Divadla Kruh a nyní spolupracuje s chebskou Galerií fotografie G4. Prezentuje se od roku 1987 a již od svých fotografických začátků soustřeďuje svůj zájem především na dokumentární humánní fotografii. Z běžných i banálních situací dokáže vytěžit překvapivě oslnivé okamžiky, které se pak zároveň stávají počátky příběhů. Z autorova postřehového nadání vznikají neobyčejně dynamické a živé snímky jak vážných témat, tak propojením s hravým smyslem pro humor i celé série laskavě komických a anekdotických záběrů.

Jeden ze záběrů, který nyní vystavuje plzeňský rodák Jan Schýbal v Galerii umění v Karlových Varech.
Repro redakce

Karlovarská instalace obsahuje pod skromným názvem Jan Schýbal/fotografie černobílé svědectví o člověku, kterého vždy nějak stejného umělec potkává doma i ve všech procestovaných zemích. Posbíral tak mezi mnohým úsměvně vážnou hru starce s modelem lodi v londýnském Hyde Parku, vážnost kostelního zamyšlení i veselí venkova v maďarském Kecelu. Z Palerma pochází nadrozměrná sociální fotografie kontrastu sytých svatebčanů a ubohého žebráka. S důrazem na kontrast fotograf pracuje i ve snímcích londýnského bezdomovce spícího na schodech zábavního podniku nebo českého kněze okupovaného mikrofonem a megafonem. Z toulek po Čechách pocházejí také obrazy domácnosti osamělého starce na Klenové nebo suverénního střelnicového playboje v Karlových Varech. Značnou část výstavy zaujímá cyklus třiceti šesti fotografií s pojmenováním Marta, který citlivě vypráví o nevšedním životě farářky církve československé husitské. Schýbalovy práce v karlovarské galerii jsou jako vždy senzitivní uměleckou reakcí na společnost.

1/ Pozvánka 2/ MF Dnes 8. Červen 2004

2008 – Poločas rozpadu – Galerie 4, Cheb

O humoru nepřemýšlím, prostě ho vidím

BEDŘIŠKA BRŮHOVÁ

Z fotografické tvorby Jana Schýbala v krajině Uralu. Repro: Deník

Plzeňský fotograf Jan Schýbal.

Plzeň/ Poločas rozpadu, výstavu fotografií, prezentoval letošní padesátník – plzeňský umělecký fotograf Jan Schýbal – v prestižní Galerii 4 v Chebu. Absolvent Institutu výtvarné fotografie Svazu českých fotografů v současné době vyučuje svůj obor na Soukromé střední průmyslové škole Zámeček. Při fotografických dílnách pořádaných Galerií 4 fotografoval na Sicílii, v Bretani, Londýně, Maďarsku, Provenci, ve školách fotografického vidění i na Kontaktfotech s tématy aktu a portrétu. Vystavuje od roku 1987 a jeho snímky mohli vidět návštěvníci galerií kromě společných instalací na devíti samostatných výstavách. Věnuje se především humánní fotografii, často se sociálním podtextem. Zajímá ho nekonečný lidský příběh zejména neokázalého života všedních dní, ve kterém nachází poezii i drobné perličky humoru.

Co vás láká na všednosti života?

Zajímá mě lidský příběh a hlavně jeho aspekty, které jsou z pohledu pozorovatele jakoby společným jmenovatelem člověčenstva. To je spíše otázka následného výběru fotografií. Při focení ale o tom příliš nepřemýšlím, vidím či tuším situace. Někdy se to povede a někdy ne, tedy většinou ne, ale když se povede snímek, který má výtvarnou i obsahovou hodnotu, je to radost.

Kde jste získal největší zkušenosti?

Nejvíc věcí jsem nafotil na společných akcích chebské Galerie 4. Ne, že bych byl nějaký týmový hráč, ale pomalu se rozehřívám a nějaký čas mně trvá, než začnu – vidět, tušit a předvídat. A navíc jsem měl možnost setkat se zde s řadou renomovaných fotografů, kteří mi svým přístupem jsou nejblíže jako Jindřich Štreit, Bohdan Holomíček, Ján Rečo nebo Dana Kyndrová.

Je obtížné snímat okamžiky akcí, navíc často stavěné na humoru?

Jak kdy. Když jsem v prostředí, které mě přijme a já mohu fotit bez zábran, bez snahy být nevidítelný, pak je to sice náročné, ale veskrze příjemná práce. Když jsem v cizím, nevlídném a třeba i agresivním prostředí, což bývá stále častěji, je to pěkná „fuška" s mizernými výsledky. A že tam nacházím humor, není otázka nějaké snahy či rozhodnutí, ale jakési mé bytostné podstaty. Opět o tom nepřemýšlím, prostě to tam vidím.

Řada snímků z poslední chebské výstavy pocházela z loňské letní cesty na Ural. Čím vás toto místo zaujalo?

Tam se mi dělalo moc dobře. Lidé byli hrozně otevření, vstřícní, a i když jsme je někdy „přepadli" nepřipravené, po pár vteřinách údiv střídal úsměv. Nikde se nedá za pár dní postihnout podstata místa a proniknout lidem do jejich příběhů. Snažím se proto hledat spojitosti a nacházet zobecnění potvrzující onu pravdu, že „všude je chleba o dvou kůrkách".

1/ Pozvánka 2/ Kultura regionu 16. Duben 2008

2011 – Kulmbach – Duel Nr. 1, Silvie Křížková, Jan Schýbal

KULMBACH

Nordbayerischer Kurier — Freitag, 25. März 2011 — Seite 25

Akademiegespräch: Roboter als Alltagshelfer — Seite 28

Wirsberg: Immer noch Ärger über das Hochzeitsmuseum — Seite 27

Polizei: Vermisster tot im Wald — Seite 32

Schloss Thurnau: Treffen von Wirtschaft und Wissenschaft — Seite 32

KURZ NOTIERT

Urkunde für Stiftung der Heime

HIMMELKRON/BAYREUTH. Regierungspräsident Wilhelm Wenning überreicht am kommenden Montag, 28. März, die Anerkennungsurkunde für die Stiftung der Himmelkroner Heime in der Residenz von Oberfranken.

Damit soll die Arbeit der Stiftung um den Vorsitzenden Erich Popp gewürdigt werden. Der Verein ist seit seiner Gründung vor 23 Jahren bemüht, die Behindertenhilfe in den Himmelkroner Heimen der Diakonie Neuendettelsau zu unterstützen.

Um ein finanzielles Standbein für die finanzielle Förderung der Himmelkroner Heime unabhängig von Vereinsstrukturen zu schaffen, hat der Verein nun auch die Stiftung Himmelkroner Heime errichtet. Es ist die 300. Stiftung im Regierungsbezirk. red

Die Dichterin und der Fotograf. Foto: Fölsche

Ein künstlerisches Duell

Ausstellung von Textilbatiken und Fotografien aus Tschechien im Badhaus

KULMBACH
Von Gabriele Fölsche

Man kann sich mit Worten oder Waffen duellieren. Die tschechischen Künstler von der Galerie 4 in Cheb, Jan Jan Schýbal und Silvie Křížková tun dies mit Kunst.

„DUEL im ersten Rang" lautet der Titel der Ausstellung im Kulmbacher Badhaus, die am Mittwochabend eröffnet wurde und von Gegensätzen geprägt ist.

Zum fünften Mal stellen Mitglieder der Galerie 4 in Zusammenarbeit mit dem Markgraf-Georg-Friedrich-Gymnasium im Badhaus aus. Den Kontakt knüpfte Schulleiter Hans-Werner Fischer, der, bevor er nach Kulmbach kam, acht Jahre an einer deutschen Schule in Prag als Austauschlehrer tätig war.

Bei dem Rundgang durch die Ausstellung wird klar, dass die Galerie 4 mit ihrem Direktor Zbynek Illek bewusst zwei völlig verschiedene Kunstformen ausgesucht hat. Textilbatiken von der vielseitigen Dichterin und bildenden Künstlerin Silvie Křížková und Bilder des Dokumentarfotografen Jan Schýbal. Gegensätzlicher könnten die Arbeiten kaum sein: Während die Bilder von Silvie Křížková fließen, Form und Farben die Fantasie beflügeln, präsentieren sich die Fotografien des Dokumentarfotografen Jan Schýbal eher hart, zeigen das Sozialleben um Asch, Luby und Marienbad. Seine Fotos hat er zu Collagen zusammengefügt, die aus zwei Aufnahmen bestehen. „Zusammengestellt hat der 53-Jährige diese aus seinem Archiv, das er sich in den letzten 30 Jahren erarbeitet hat", übersetzte Illek den eher schweigsamen Pilsner.

Viel Haut ist zu sehen auf den Abbildungen: Diese entstanden während der Akt-Workshops in der Galerie, sagte Illek. Dass der Fotograf provozieren will, ist unübersehbar.

Silvie Křížkovás Bilder, auf deren Arm die drei Monate alten Chihuahua-Hündin Emmely das Geschehen verschläft, sind ganz anders. „Meine Bilder entstehen nach und nach", erklärte die dunkelhaarige Frau. „Sie sind geplant, aber durch die Nass-in-Nass-Technik weiß man nie, was entsteht", sagte sie und erklärte weiter, dass sie große Werke auf Leinen erschafft, aus denen sie dann bestimmte Ausschnitte wählt. „Das kann bis zu drei Wochen dauern", fügte sie an. Lediglich für die Kulmbacher Ausstellung – es ist ihre Erste in Deutschland – zeigt sie kleinformatige Bilder. Inspirieren lässt sie sich von der Natur, den Farben, vom Licht und nicht zuletzt von ihren Gefühlen.

Stadträtin Doris Stein begrüßte die Gäste im Badhaus und freute sich, dass das Ehepaar Stefan und Jutta Battistella ein E-Piano finanzierte, das für musikalische Umrahmungen im Badhaus verbleibt. Dass das neue Instrument auch klingt, bewiesen Anne Pfisterer und Johannes Müller (Saxofon), die die Vernissage musikalisch ausgestalteten.

MGF-Schulleiter Hans-Werner Fischer zeigte sich begeistert von der Ausstellung „DUEL": „Man konnte mit hoher Qualität rechnen." Derzeit sei ein weiteres Projekt des MGF-Gymnasiums mit einer tschechischen Schule im Entstehen. „Begabte Schüler werden im Austausch an Workshops teilnehmen." Die entstehenden Bilder werden im September in Kulmbach zu sehen sein, zusammen mit Werken von regionalen und tschechischen Künstlern.

INFO Die Ausstellung „DUEL im ersten Rang" ist noch bis Mai im Badhaus zu sehen. Geöffnet Freitag, Samstag und Sonntag von 13 bis 17 Uhr.

Kulmbach 25. Březen 2011

2009 – 2012 Před vlastním prahem / na Božkovském dvorku

Pozvánka 2009, 2010, 2011, 2012

2012 Pozdrav z Plzně, výstava členů Unie výtvarných umělců Plzeň

Pozvánka

Z RODINNÉHO ALBA

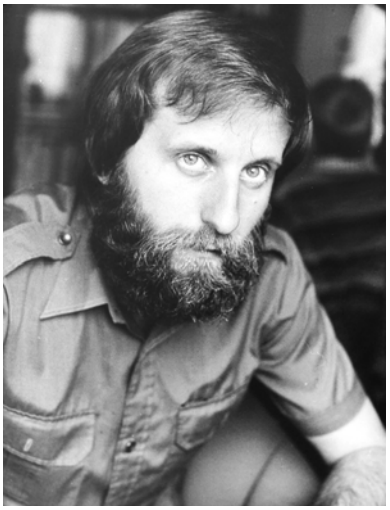

1/ Maminka a sestra 1959-1960 2/ rodina kolem roku 1970 3/taneční se sestrou 1976 4/ Jeseníky 1976
5/ Šumava s přáteli1988 6/ Autoportré IVF 1989

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Barteček Ivo, Jaroslav Kolář - Milan Borovička. Vlastivědná revue, 2002/1
- Birgus Vladimír, Mlčoch Jan - Česká fotografie 20. století - průvodce, UPM, Kant 2003, ISBN (UPM): 80-7101-041-3, ISBN (KANT): 80-86217-89-2
-Birgus Vladimír, Mlčoch Jan - Česká fotografie 20. století, Kant, 2010, ISBN (KANT): 978-80-7437-026-7, ISBN (UPM): 978-80-7101-089-0
- Birgus Vladimír, Pospěch Tomáš - Tenkrát na Východě, KANT 2009, ISBN: 978-80-7437-005-2
- Boháč Jaroslav, Salamanczuk Roman - Zmizelé Chebsko po roce 1945. 2. vyd. Cheb, Krajské muzeum Karlovarského kraje, p. o., 2008
- Dufek Antonín - Štreit Jindřich, Zabavené fotografie / The Confiscated Photographs, 1999, ISBN: 80-238-4236-6
- Galerie 4 Cheb - katalog Dílna´08 Aššsko po dvaceti letech, 2009
- Galerie 4 Cheb - katalog Dílna´88 Aššsko, 1989, povoleno KNV 0340007289
- Galerie 4 Cheb - katalog Dílna´98 Aššsko po deseti letech, 1999
- Illek Zbyněk, Podestát Václav - katalog k výstavě - Schýbal Jan, Neokázale, 2000
- Kdo je kdo na východní Moravě, Valašské Meziříčí, 2009
- Moucha Josef - katalog k výstavě, Schýbal Jan, Fotografie, 2004
- Moucha Josef - Retrospektiva Galerie 4, 2005, ISBN: 80-239-5590-X
- Mrázková Daniela - Příběh fotografie, Mladá fronta, 1985
- Raunerová Dana - katalog k výstavě, Schýbal Jan, Poločas rozpadu, 2008
- Schýbal Jan - osobní archiv

ZDROJE Z WEBOVÝCH STRÁNEK

www.artarchiv.cz
www.artlist.cz
www.brichcin.cz
www.ceskafotografie.cz
www.galerie4.cz
www.galery.cz
www.itf.cz
www.itf.cz
www.janoreco.cz
www.krajinnavystava06.cz
www.medialnicentrum.cz
www.mestocheb.cz
www.mestoplzen.cz
www.mirosvolik.cz
www.pohribny.cz
www.raunerova.cz
www.wikipedie.cz
www.zamecek.cz

JMENNÝ REJSTŘÍK

Adamcová Markéta 18
Andrle Josef 33
Aulehla Gustav 39
Bartoš Michal 39
Binder Ivo 48
Birgus Vladimír 40
Boháč Jaromír 18
Borovička Milan 43
Brichcín Roman 50
Bruner-Dvořák Rudolf 46, 47
Cartier-Bresson Henri 39
Conlan Steven 18
Čudák Pavel 42
D´este Ferdinand 46
Dufek Antonín 39
Duchková-Wolfová Petra 68
Einhorn Erich 39
Fárová Anna 39
Fárová Gábina 55
Fiala Václav 33
Fremunt Stanislav 51
Georgievová Ludmila 12, 18
Halámek Zdeněk 18
Hanke Jiří 39
Hauer Pavel 50
Holomíček Bohdan 15, 16, 38, 39, 40
Horníček Miroslav 40
Hořínek Bořivoj 18, 38, 39
Houdek Vladimír 16
Hrubá Eva 38
Hucek Miroslav 15, 16, 18
Chmelík Jiří 16
Chrž Jan 16
Illek Zbyněk 12, 14, 15, 16, 18, 24, 38, 39, 42, 65

Jakubcová Libuše 41
Kasl Jan 48
Kliment Lukáš 16
Klimpl Petr 15, 16, 38, 40
Kocourek Karel 12, 15, 16, 18, 38
Kocourek Ondřej 12, 15, 16, 18, 38
Kocourková Anna 12, 15, 16, 18, 38
Kočan Robo 48, 55
Kolář Viktor 39
Kouba Martin 18
Koudelka Josef 39
Kožený Stanislav 16, 38
Krieger Werner 16
Kryl Karel 8
Křížková Silvie 36
Kučera Jaroslav 18, 37, 38
Kurc David 38
Kužel Milan 12
Kyndrová Dana 18, 39
Lescoat Michele 21
Loos Ivo 39
Lukeš František 16
Luskačová Markéta 40
Maděryč Zbyněk 39
Malina Václa 12
Mára Pavel 21, 55
Mlčoch Jan 46
Moravcová Jolana 38, 68
Moucha Josef 18, 38
Mrázková Daniela 39
Pagnol Marcel 28
Pálka Dušan 39
Pluhař Václav 16
Podestát Václav 12, 16, 18, 19, 37, 38, 40, 44
Pohribný Jan 52, 53

Práznovský Jiří 67
Pražák Vladimír 15, 16
Prekop Rudo 48, 55
Puchnerová Dana 48
Rauner Jan 16
Raunerová Dana 12, 36, 40, 43
Rečo Jano 49
Riboud Marc 39
Rigby John 18
Róna Jaroslav 33
Rybáková Vitkorie 67
Saito Tadanori 18
Samec Jan 45
Saudková Sára 55
Sgroi Fabio 18 ,38
Scheufler Pavel 46
Schreiber Martin 55
Silná Marta 19, 54
Slíva Jiří 41
Stanko Vasil 48, 55
Stano Tono 48, 55
Stehli Iren 39
Stiburek Lubomír 15, 16, 18, 38
Stiburek Milan 15, 16
Suchý Jiří 51
Šalamoun Jiří 41
Šimánek Dušan 39
Špáta Jan 37
Štecha Pavel 15, 16, 39
Štreit Jindřich 15, 16, 18, 19, 27, 37, 38, 39, 54, 67
Švolík Miro 48, 55
Tereza z Davle 55
Urbánek Jiří 16
Vano Robert 55

Varga Kamil 48, 55
Vejražka Jan 16, 18, 38
Voborník Tomáš 38
Voneš Jiří 15, 16, 18
Židlický Vladimír 55
Župník Peter 48